

Ter elfder ure : blijspel

<https://hdl.handle.net/1874/366682>

BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT

1929

Verzameling tooneelstukken

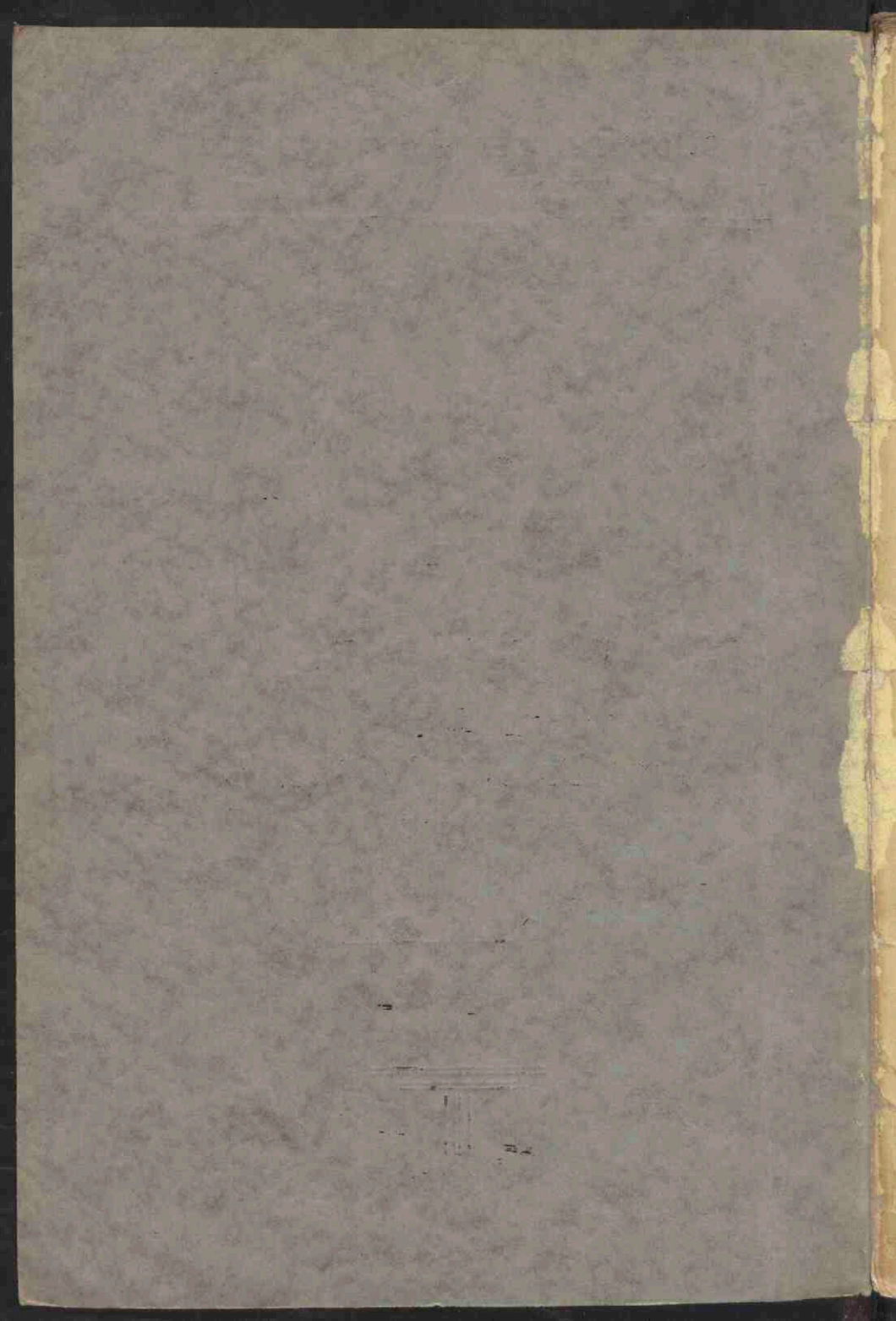
uit de

nalatenschap van

Prof. Dr. J. te WINKEL

No. 62

*Dr J. de Mehel
N. 921 a.*

TER ELFDER URE.

BLIJSPEL IN 5 BEDRIJVEN.

DOOR

H. TH. BOELEN.

AMSTERDAM. — A. RÖSSING. — 1887.

100

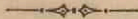
100
100
100

TER ELFDER URE.

BLIJSPEL IN 5 BEDRIJVEN.

DOOR

H. Th. BOELEN.

AMSTERDAM. — A. RÖSSING. — 1887.

*Het recht van opvoering voorbehouden volgens de Wet van 28 Juli 1881
(Staatsblad No. 124.)*

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

PERSONEN.

VAN TOREN, *oud rentenier en weduwnaar.*

AMALIA, {
LOUIZE, { *zijne dochters.*

WOUTER VAN TOREN, *zijn neef, jong rechtsgeleerde.*

BARON TEUTHEN VAN ROZENBERG, *middelbare leeftijd.*

SMIT, *Notaris.*

FRANS, *zijn zoon, jong rechtsgeleerde.*

PIETER DOLEN, *Student.*

EVERDINA EMERENTIA KOLK, *huishoudster bij van
Toren, middelbare, niet jeugdige leeftijd.*

Tusschen alle bedrijven is een tijdsverloop van enkele weken.

EERSTE BEDRIJF.

Studeerkamer van Wouter.

I.

WOUTER, FRANS, PIETER.

FRANS (*komt met Pieter binnen, doch zegt eerst om de hoek van de deur:*)

Is mijnheer te spreken?

WOUTER (*die met de hand onder het hoofd zit*):

Wie daar?..... O ja, kom binnen.

PIET. Sliep je?

WOUTER. Neen.

FRANS. We zijn gecommiteerd om je te vragen of je nooit meer in onze Letterkrans komt?

WOUTER. Waartoe? Voeren we wat uit? Zie je vruchten? Ik niet.

PIET. Mijnheer is vrolijk geworden sinds zijn promotie.

FRANS. We kwamen je een verzoek doen.

PIET. Maar konden gerust weêr heengaan.

FRANS. Juist omdat er een heel anderen weg moet gevolgd worden, vragen we jou om je weer bij ons aan te sluiten..... Je hebt het land Wouter, is het zoo niet? Dat heb ik met leedwezen bespeurd. Niets is verkeerder dan dat.

WOUTER. Met evenveel grond kan men beweren, dat het dwaas is kreupel geboren te zijn.

PIET. Kan je dan niets daaraan doen?

FRANS. 't Land hebben is gebrek aan werkzaamheid. Een auteur hoeft zich nooit te vervelen.

PIET. Hij schrijft maar.

WOUTER. Zoo, schrijven maar, zonder prikkel zelfs?

PIET. Geen prikkel. . . . en het succes dat je reeds hebt?

WOUTER. Ik heb geen sujet.

PIET. Een auteur moet zich zelf een onderwerp weten te scheppen.

WOUTER. Zonder inspiratie.

PIET. Inspiratie! Blijf dan niet altijd op je kamer. Daarbuiten ziet men nog eens wat. Als je bijvoorbeeld gezien had wat ik heb ontmoet. . . . Ha, als ik schrijver was, aan inspiratie zou het niet falen!

FRANS. (*lachende.*) Hij is weer eens verliefd.

PIET. Ja, en waarom niet? Alleen ik zeg niet op wie. Ik weet niet wat ik geven zou om zulk een beeld te bezitten. Verbeeld je. . . . maar jawel, begin eens met zoo iets te beschrijven! Wie zich daaraan waagt wordt een Icarus, want zijn vleugelen zouden smelten.

WOUTER. Je schijnt werkelijk vleugels aangeboden te hebben.

FRANS. Aangebonden niet, aangeplakt; ze zullen smelten bij een tweede — liever een volgende zon, de achtste, tiende of dertiende misschien.

PIET. Zoo ik vleugelen heb, heeft zij ze me aangeboden en daarom smelten ze niet ligt. Zij zelve is de zon. . .

WOUTER. Zij is dus de zon, die vleugelen aanbindt omdat de zon die niet zal smelten. Valsch vernutt zoals geen dichter ooit heeft verkocht en dat zegt veel.

PIET. Wat kan het me schelen, kritikus, wat je op mijn beelden aan te merken hebt, als het gevoel wat *hier* woont (*hij wijst op zijn hart*) maar zuiver is. (*Hij kijkt door het venster.*)

WOUTER. Als je zuiver voelt, druk je dan ook zuiver uit.

PIETER. „Graue Theorieën” anders niet! Maar wat zie ik daar.... een tom-pouce! Daar zat ze juist in. Ja zeker... Adieu! (*af.*)

II.

WOUTER, FRANS.

FRANS. Een mooi commissielid dat mij alleen laat staan.... (*Uit het venster ziende*)... Haar rijtuig is nota bene groen en dit is bruin.

WOUTER. Moet je hem dan niet waarschuwen?

FRANS. Waarom? ik mocht het eens mis hebben. Laat hij zijn gang gaan.

WOUTER. Maar weet je dan op wie hij verliefd is?

FRANS. Dat weet iedereen want hij loopt driemaal daags haar huis voorbij.

WOUTER. Zoo, dat wist ik niet?

FRANS. Je zult toch niet beweren dat dat veel bewijst, kluizenaar.

WOUTER. En wie is ze dan?

FRANS. Wel, je eigen nicht, Amalia van Toren.

WOUTER. Hoe? Amalia? (*Opstaande.*)

FRANS. Ja, is dat zoo vreemd?

WOUTER. Neen, maar ze is ouder dan hij.

FRANS. Kan ik het helpen?

WOUTER. (*gejaagd.*) O maar.... Amalia.... dat's te gek, dat kan niet. Louise meen je? Amalia dat zou toch... twee jaar ouder dan hij en hoeveel jaar wijzer? Louise dat liet zich hooren.

FRANS. Louise, dank je wel. Amalia! Is zij dan niet mooi genoeg om het gemoed van een jeugdigen springer

als Piet te ontvonken, bij voorbeeld voor een etmaal acht, negen? Intusschen geloof ik niet dat zij...

WOUTER. Waarom zou Amalia hem niet lief kunnen hebben? Is dat zoo onmogelijk?

FRANS. Ga zitten en houd je bedaard. Huichelachtige isegrim, nu weet ik wat je mankeert. Onverlaat, je bent verliefd en je verzwengt dat voor mij!

WOUTER. Nu ja, dat is zoo.

FRANS. Verliefd en dat op je nicht?

WOUTER. Natuurlijk, op Amalia.

FRANS. Ja, onnatuurlijks is er niets in. En heb je nu daarom het land? Mij dunkt, niemand heeft beter gelegenheid, heeft witter voetje zelfs bij de oudste jufvrouw van Toren dan jij.

WOUTER. Ja, op school waren we al intiem. Ze mag me heel graag maar....

FRANS. Maar?

WOUTER. Noem het lachhartig, kinderachtig zelfs, maar ik put juist uit dien ouden, intimen omgang reden tot vreezen.

FRANS. Een bewijs van oprechte liefde (*satyrick*) van een liefde, zooals alleen in een dichterhart wonen kan. Zwarigheden zien is een soort van wellust, en men ziet ze dus zelfs in de meest voordeelige omstandigheden. Weet ze dat je veel van haar houdt?

WOUTER. Ja en neen, direct niet, indirect....

FRANS. Wat beteekent nu dat direct en indirect? In goed Hollandsch, weet ze dat je haar man wil worden? Dat's de eenige kwestie.

WOUTER. Waarachtig niet.

FRANS. Waarachtig niet! 't Is net of 't zonde zou wesen. Ben je al lang verliefd?

WOUTER. 't Is misschien een jaar nu, dat ik bespeurde dat de vriendschap, die ik haar toedroeg....

FRANS. Van minder platonischen aard was, dan je dacht. En zij?

WOUTER. Zij, ja.... ze is goed, ze is vriendelijk tegen mij.... gewoon....

FRANS. Vriendelijker dan tegen allen toch, bij voorbeeld vriendelijker dan tegen mij.

WOUTER. Ja, ze houdt nu eenmaal niet van jou...

FRANS. A zoo, zit het hem daar? 't Is dus wel dege-lijk personaliteit, als ze mij zoo uit de hoogte....

WOUTER. Jij kunt nog al vrij in je mond zijn, zij daarentegen is hoogst ernstig. Dat juist waardeer ik in haar, de naïveteit, de oprechtheid, waarmede zij met iedereen omgaat. Ze kan met jou niet sympathiseeren, dat spreekt van zelf.

FRANS. Uit jou mond wordt dat haast een affront.

WOUTER. Toch niet. Twee karakters kunnen hemelsbreed uit elkander loopen en toch beiden goed zijn. Een zoo ernstig, ja vroom meisje, heeft natuurlijk weinig op met iemand, die meer aan zijn aardschen dan aan zijn hemelschen tabernakel denkt. En nu een vraag, als de menschen wat openhartiger met elkander omgingen, zouden wij daardoor slechter of ongelukkiger zijn? Amalia is zóó vroom, dat ik er niet bij kan. Trouwens voor ons mannen is het een deun om tegenwoordig nog vroom te blijven. Hoe eenzijdig echter Amalia, in mijne oogen althans, op dat punt wezen moge, ik acht het in haar, dat ze zich net geeft zooals ze is, en met de huichelarij der wereld niet medegaat.

FRANS. Over onze filosofien, wat de wereld betreft,

wil ik niet uitwijden. Dat punt hebben we meer behandeld. Jij meent dat men zich zelf bewust moet zijn, ja in zich zelven de kracht moet zoeken tegen de wereld — ik zeg, men kan tegen den stroom niet oproeien, en men moet toch de haven bereiken. Voor het overige hoeft niet iedereen te wezen zoo als ik. Wat zou dat verduiveld eentoonig worden.

WOUTER. Maar waarom maak je haar het hof?

FRANS. Om.... menschenkennis op te doen. Om.... mijn geduld te oefenen. 't Zit hem in mijn nuttigheids-principe.

WOUTER. Ben je gek of denk je dat ik het ben? Als je me de ware reden niet zeggen wilt....

FRANS. Het hof maken nu juist, zoo slim is het niet.... Ik zal het je zeggen. Ik houd niet veel voor je verborgen. Hier was er nog al reden voor. Je kwam veel bij van Toren, meer dan ik natuurlijk, en ik wist nog niet zeker....

WOUTER (*lachende*). Ge wordt toch geen concurrent?

FRANS. Neen, luister. Louise kwam van de school. Ik ontmoette haar eens in gezelschap. Ze was een vrolijke, prettige meid. Toen vond ik haar niet mooi, nu wel. Zit hem dat nu in de liefde, ik weet het niet. Ik ben gewoon bij elk meisje, dat ik wat nader leer kennen, te overwegen of ze al of niet een goede partij voor me zou zijn; iets wat ik iedereen aan zou raden, die geen oude vrijer worden wil. De oude van Toren dacht ik, leeft op een goeden voet, hij zal wel niet onbemiddeld zijn. Ik nam informaties en ontdekte dat toch eigenlijk Louise zelve niet rijk is — Amalia wel. Intusschen, het was misschien inconsequent van me, verkoos ik toch Louise,

want ik houd van vrolijke prettige meisjes. Daarbij is het toch altijd een compensatie als men rijke famielje heeft, kwaad kan dat nooit. Enfin, ik vond haar niet verwerpelijk en plaatste haar op mijn twaalfstal.

WOUTER (*verbaasd*). Op je twaalfstal!

FRANS. Ja, dat deed ik, net als bij een domine'sberoep, eerst een twaalfstal, dan een drietal, en tot het beroep de eenheid, heb ik eindelijk besloten. De domine of liever de proponent, want ze heeft nog geen beroep gehad, kan bedanken voor de plaats, dat spreekt. En nu kan je met een begrijpen, waarom ik bij de zuster, of liever bij het heele huishouden een wit voetje wil hebben.

WOUTER. En als Amalia nu eens gedacht heeft dat het om haar...

FRANS. Geen nood. Daarvoor sprak ik te veel met haar over jou. Altijd heb ik gedacht, die twee hooren bij elkander.... Wat is dat voor een leven?

WOUTER. De luidruchtige stem van mijn oom.

III.

DEZELFDEN, VAN TOREN, ROZENBERG.

VAN TOREN. Wouter, ik breng je hier baron Teuthen van Rozenberg, die je gaarne met een bezoek wou vereeren. Mijnheer Smit, ken je den baron? (*Frans knikt toestemmend.*) Hoe vaar je?

WOUTER. Veel eer! U woont, als ik het wel heb?...

ROZENB. In de Betuwe, althans als ik ergens woon, woon ik daar. Mijn terres liggen in de Betuwe; ik ben meestal ambuland.

FRANS. Veel buitenslands waarschijnlijk?

ROZENB. 's Winters gewoonlijk. 'k Heb een veel te delikaat gestel voor die noordelijke winters. 't Is hier niet uit te houden. 't Begint alweer koud te worden, ik denk er al weer over....

VAN TOREN. Toch niet om ons te verlaten, baron?

ROZENB. Nu, nu, in de eerste weken nog niet. (*Glimlachende.*) Ik heb hier nog een zaakje in orde te maken.

VAN TOREN (*quasi fijn*). Een zaakje van het hart, als ik het wel heb. Onder ons gezeid, dat zal wel gaan. Ik geloof dat de meid dol op je is.

FRANS (*ter zijde*). Welke meid?

ROZENB. Tut, tut, mijnheer Van Toren is een echte plaaggeest.... maar om op wat anders te komen, vertel me toch eens, Wouter, waarom kom je nooit eens bij me logeeren?

WOUTER (*ter zijde*). Wouter, wat een familiariteit!

VAN TOREN (*die het gehoord heeft, tot Wouter*). Ja, ja, dat is aardig voor iemand, die toch baron voor zijn naam schrijft.

WOUTER. Ik wist niet dat mijnheer daarop gesteld was.

ROZENB. Nu, je zoudt het goed bij me hebben.

WOUTER. Daaraan twijfel ik niet.

ROZENB. Beloof me vast van den zomer te zullen komen.

WOUTER. Ik zal geen tijd hebben, mijnheer.

VAN TOREN (*tot Wouter*). Zeg toch geen *mijnheer, baron*, dat hoort zoo....

ROZENB. Daar moet een auteur tijd voor hebben. Het buitenleven, o, wat is er hartverheffender dan het buitenleven? Is het niet alsof de bron van alles goeds daar dichterbij ons is, dan in de stad?

VAN TOREN. Mooi gezegd, hè!

WOUTER. Ik mag ook wel eens buiten zijn, 't verfrischt nog eens.

ROZENB. (*tegen van Toren*). Ja, oude heer, je moet me ook eens komen opzoeken en breng de dochters mede. Lieve meisjes! Al ben ik een *bachelor*, toch weet ik heel goed hoe dames te recepiëeren.

FRANS (*glimlachende*). Daar zal wel niemand aan twijfelen.

VAN TOREN. Ik zou er niet tegen hebben, maar Amalia, vrees ik, wel. (*Fijn lachende*.) Ten minste voor als nog....

FRANS (*tegen Wouter*). Hm, hm!

WOUTER. Ze zou inderdaad geen ongelijk hebben.

ROZENB. Hé, waarom? Dat zie 'k niet in.

WOUTER. Ziet u dat niet in? Vreemd! Maar 't is alles maar scherts, niet waar?

VAN TOREN. Wat scherts?.... den baron.... ik....

WOUTER (*spoedig invallende*). Welke papa gaat nu met zijne dochters bij een ongetrouwd heer logeeren, die niet van de famielje is?

VAN TOREN. Neen, neen, neen. Ik zei 't ook maar zoo, uit malligheid.

ROZENB. Ja wel, ja wel! En toch moest men zich minder storen aan de wereld, de bedorven wereld, die van vernis houdt, en de wezenlijke kleur niet opmerkt. Wat voor kwaad zou er in steken, als die meisjes bij mij kwamen logeeren, en dat nog wel met haar vader? Ben ik dan geen eerlijk man, geen *gentleman* zelfs? Geloof me, alles gaat goed als de ware beginselen maar niet

ontbreken; goede, godvruchtige beginselen en dan....
vrijheid zooveel men maar wil!

FRANS. Aardig gezegd!

WOUTER. (*Frans. satyriek, aanziende.*) Heel aardig!

ROZENB. Houden uw dochters veel van Gelderland,
mijnheer van Toren?

VAN TOREN. Of ze!

ROZENB. Zouden ze er bij voorbeeld winter en zomer
willen wonen?

VAN TOREN. (*glimlachende.*) Amalia althans best. Maar
ik ben er niet op gesteld. Mijn dochtertjes wil ik bij me
houden. Jufvrouw Kolk is heel goed, maar ik wil niet
alleen met haar blijven zitten.

FRANS. Altijd bij u houden?

VAN TOREN. Dat's te zeggen, niet ver van mij af. Ik
kan de vliegen niet van de kaars houden. Komt er een
goede partij, dan sta ik ze af.

FRANS (*ter zijde*). Gek!

ROZENB. Dus zou Gelderland te ver zijn?

VAN TOREN. Och neen, u mijnheer kan ze wel krij-
gen.

WOUTER. Kan mijnheer *ze* krijgen? Beiden? Dat's een
roijaalheid...

VAN TOREN (*kregel.*) Een van beiden, dat spreekt van
zelf. (*Op zijn horloge kijkende.*) En nu moet ik weg. Als
ik nog later ga, kan ik op de markt niet meer terecht.

ROZENB. Mag ik met u meegaan?

WOUTER (*tegen van Toorn.*) Weer emplettes doen. Kip-
pen koopen of zoo wat?

VAN TOREN. Neen, ik zal je zeggen wat het is. Mijn
dochter Louise houdt dol van kanarievogeltjes en nu heb

ik er verleden maandag een voor haar gekocht. Van het oogenblik dat ik het dier in huis heb, doet hij niets als tjilpen — zingt niets hoegenaamd niets! Wat heb je aan een kanarievogel die niet zingt!

WOUTER. U zal een pop gekocht hebben, oom.

VAN TOREN. Dat komt niet te pas, een pop. Ik heb niet gevraagd om een pop. Ik wil hem een standje maken. Ik wil er een hebben die zingt, hij kan zijn tjilper weerom krijgen. Een pop!

WOUTER. Tjilpster, pop is vrouwelijk, vooral in dien zin.

FRANS. (*ter zijde*). Die renteniers hebben toch ampele besognes!

ROSENB. Maar ik had nog zoo graag met mijn vriend Wouter wat over litteratuur gesproken.

VAN TOREN. Jongen neen, baron, geen tijd te verliezen. Ik ben slim weet je, als ik nog een week wacht dan heet de vent het me liegen. Dag mijnheer Smit, bonjour Wouter! Kom van middag bij me eten.

WOUTER. Met plesier oom!

ROZEMB. Ja, doe dat. Ik zal ook van de partij zijn. Dag heeren, tot weerziens.

IV.

WOUTER, FRANS.

FRANS (*na Wouter een paar minuten te hebben aangestaard.*) En nu?

WOUTER. En nu.... is het vrij duidelijk dat van daag mijn concurrenten als uit den grond opkomen. En.... deze concurrent is gevaarlijker dan de andere.

FRANS. Een aardig mensch.... zeg de waarheid, hij is een aardige kerel.

WOUTER. Aardig?... misschien.... Tien tegen een wil ik wedden dat hij niet deugt.

FRANS. Jalousie de métier!

WOUTER. Métier, geen onaardig woord in jou mond waar het de liefde geldt.

FRANS. Foei... (*verwijtend.*) Louise is niet rijk!

WOUTER. O, dat Amalia vermogend is, dat juist hindert mij, dat juist heeft mij teruggehouden. Wat ik haar aan kan aanbieden is nog zoo gering... Heb je ook niet gemerkt dat...

FRANS. Wel zeker, en hij heeft van Toren op zijn hand.

WOUTER. En ze mag dien man niet hebben. Veel liever Piet, dan dien baron!

FRANS. Wat je nu zegt, begrijp ik niet. Waarom liever Piet?

WOUTER. Die heeft ten minste een onbedorven hart.

FRANS. Maar wat weet je nu van het hart van....

WOUTER. Weten? Niets! Maar ik voel, ik zie, ik merk het.... ik weet het zeker in een woord, althans ik ben er van overtuigd.

FRANS. Waarvan?

WOUTER. Hij deugt niet. Ik kan Amalia des noods afstaan, maar ik kan haar niet zien in de armen van een.... van zoo iemand.

FRANS. Van zoo iemand?

WOUTER (*opgewonden*). Maar heb je het dan niet opgemerkt? Vondt je hem werkelijk aardig.... of aardig, wat kan dat nu schelen, maar maakt hij op jou den indruk van een man van eer?

FRANS. Een man van eer, dat is zoo'n groot woord.

WOUTER. Nu, van een eerlijk man dan als je wilt. Was dan die ongemotiveerde vriendschapstoon jegens mij

niet eenvoudig walgelijk? Lag er in de vroomheid niet iets gemaakts en welke reden kon hij hebben om een man als mijn oom zoo te vleien als een parasiet? Zelfs begrijp ik niet eens wat hij bij mij uitvoerde.

FRANS. Och, je oom is nog al erg met je ingenomen.

WOUTER. Ja, ja, daar zal het hem liggen. . . . Een reden heeft hij stellig. Geloof me, op zijn minst genomen is hij een egoïst.

FRANS. Ja, als je weer met die hoogdravende ideën van egoïsme aankomt.

WOUTER. Versta mij goed. Wezenlijk, hoezeer wij ook van gevoelen met elkander verschillen, stel ik hem niet gelijk met jou. Wat jou principes ook mogen wezen, je komt er voor uit, ja, eigenlijk ben je beter dan je je voordoet, en zoo mag je bij het zien van een meisje het eerst aan je zelf denken, zoodra je het geluk in haar vindt zal je ook trachten haar gelukkig te maken.

FRANS. Och, dat geeft iemands gezond verstand van zelf aan. Stuivertje wisselën, geluk tegen geluk.

WOUTER. Dat denk je, maar 't is niet waar, althans niet de volle waarheid. Om een zoodanig gezond verstand te hebben, moet het hart niet bedorven wezen, en ik vrees. . . .

FRANS. Ja, je vreest voor alles. Maar je moet niet altoos over dat eene punt denken, meer handelen en minder denken, dat is alles wat ik je raden kan.

WOUTER. Wel mogelijk, en toch heb je ongelijk, als je denkt dat alleen Amalia me in 't hoofd maalt. Er is meer wat mij hindert. Mijn broer in Wamel kost mij weer veel hoofdbrekens en vooral veel geld.

FRANS. Maak je daar toch voor goed van af.

WOUTER. Dat mag ik niet, hij draagt mijn naam, den naam mijns vaders, dien moet ik in eere houden.

FRANS. Kom, je moet je eens verzetten. 't Is goed weer, laat ons gaan wandelen.

WOUTER (*de bureau sluitende*). Perfect, ik ben klaar.

FRANS. En dan weer aan het werk. Beproof eens wat voor ons.

WOUTER. Neen, werkzaamheid is wel de beste afleiding, maar ik ben nu niet in staat komediestukjes te maken. Gelukkig heb ik als advokaat wat meer te doen. Ze hebben me een failliet te beredderen gegeven. Een aardig geval is daarbij. Verbeeld je... maar dat kunnen we onder de wandeling wel bepraten. Ik wil er toch jou meening ook wel eens over kennen.

(*Beiden af.*)

TWEEDE BEDRIJF.

Huiskamer van van Toren.

I.

AMALIA, LOUISE, later JUFVROUW KOLK.

(*Louise zet koffie.*)

LOUISE. 't Wordt al zoo laat, ik zal het maar vast doen.

AMALIA. En waarom ook niet? Ik maak de broodjes klaar. Als mijnheer Smit komt, dient het toch in orde te zijn.

JUFVROUW KOLK (*komt met een sleutelmandje aan den arm binnen*). Wel zoo, jufvrouw Louise, wie is hier de huishoudster?

LOUISE. Waarom, jufvrouw Kolk?

JUFVR. KOLK. Wie hoort aan het koffieblad?

LOUISE. Wie aan het koffieblad van mijn vader hoort, dat zou haast een raadseltje worden.

JUFVR. KOLK. Geen raadseltje. Ik zal het aan uw vader vragen, die moet dan maar weten, of hij het huishouden aan mij heeft opgedragen of niet.

LOUISE (*glimlachende, terwijl zij opstaat*). Ziedaar jufvrouw, ik ben immers al opgestaan. Laat papa maar met rust.... Ziedaar, een plaats als een *prinses*.

JUFVR. KOLK. Prinses of niet, ik geniet sedert vijf jaar het vertrouwen van uw goeden vader en zoo lang hij me niet wegjaagt, zal ik mij weten te handhaven.

AMALIA (*ernstig*). Ik geloof het wel, jufvrouw Kolk, maar dat's jammer genoeg. Toen u in huis kwam, was ik eigenlijk al op den leeftijd een huishouden te kunnen waarnemen, maar papa vond mij te jong en ik moest er in berusten. Nu zal ik toch waarlijk wel oud genoeg daarvoor zijn, terwijl ik nog hulp aan Louise zou hebben. Maar ik zou zoo gaarne zien, dat u begreep dat....

LOUISE. U hier te veel is. Dat wou je zeggen, Amalia.

AMALIA. Foei, Louise. Och, jufvrouw Kolk, ik weet wel dat u goed voor het huishouden zorgt, maar moet u ons daarom in den weg staan bij papa?

JUFVR. KOLK. Heb ik van mijn leven! Wat een laster.

AMALIA. Laster?

JUFVR. KOLK. Ik, die laatst zelf nog gezegd heb; stuur me maar weg, mijnheer.

AMALIA. Ja, u zegt dat dan wel, maar hoe zegt u het?

JUFVR. KOLK. Is het soms mijn schuld, dat de man zich verbeeldt, dat zijn dochters, zoodra ze zich maar vertoonen, worden weggekaapt? 't Is waar, met u Amalia, is dat niet zoo vlug gegaan als hij dacht.

LOUISE. Alsof Amalia niet al lang een partij had kunnen doen, als ze gewild had!

AMALIA. Neen, Louise, antwoord niet op zulke dingen.

JUFVR. KOLK. En wat zou er van het huishouden komen, als ik er mij niet mede bemoeide?

AMALIA. Misschien toch iets meer dan u denkt.

LOUISE. Is dat zoo'n heksen?

JUFVR. KOLK. Jij leert het nooit. Met liedjes zingen leert men geen huishouden besturen.

LOUISE. En met huishouden geen liedjes zingen. Wil u mijn laatste liedje eens hooren, jufvrouw Kolk? Luister!

Op zolder, in de zaal,
In gang en in portaal
En waar de keukenmeid
Het eten toebercidt,
Des middags aan den disch,
En waar de slaapstee is
En buitenshuis en binnenshuis,

In gang op trap en wegen
Kwam ik de tante tegen
En denk ik aan die oude tante, brr.
Siddert ik, huiver ik
Beef ik van schrik.

Zij was een oude tante een allerliefst figuur
Mits eens per jaar genoten, niet ieder dag en uur
Dan zeiden al de nichtjes, „och tantelief gaat gij

Dan nooit eens nit logeeren, naar de Mokerhei?"

Welk een uitkomst zou dat zijn!

Vrolijk zong ik dan 't refrein:

Tralala.

AMALIA (*lachende.*) Louise schei toch uit!

Jufvrouw Kolk is inwendig boos maar tracht zich goed te houden.

LOUISE. Nog een couplet.

Ze was een oude tante met strikken vol van zwier,

Ze had om jong te schijnen zoo taamlijk de manier.

Zou dan niet iemand komen, heel ver van overzee,

Nam niemand de oude tante voor goed eens met zich mee.

Welk een uitkomst zou dat zijn.....

AMALIA. Neen Louise, je bent waarlijk al te scherp.

JUFVR. KOLK. Ziet dat liedje dan op jou? Ik althans trek het mij niet aan.

LOUISE (*lachende.*) Kijk niet zoo spinnig als mijnheer Smit komt, want dan neemt hij je stellig niet.

JUFVR. KOLK. Kind, dat je bent!

LOUISE. Ik hoor hem reeds komen. Hij zou net portuur voor u zijn. Een wel geconserveerd oud man.

II.

DE VORIGEN, VAN TOREN, SMIT.

VAN TOREN. Wel zoo! en nu blijf je eten van daag?

SMIT. Dag dames, hoe vaar je? (*Louise aanzierende.*)

Ik kan zien dat ik in lang niet hier ben geweest. Heet je niet Louise? Ja, ja Louise. Dezelfde guitige oogen, maar anders een heele meid geworden, een heele meid.

JUFVR. KOLK. Een kopje koffij, mijnheer!

SMIT. Als je blijft jufvrouw?

VAN TOREN. En hoe lang blijf je in stad?

SMIT. Ja, wil je me ten eten hebben?

VAN TOREN. Wel dat heb ik zoo meteen al gezegd, maar je let er niet op. Dat komt omdat je alleen naar mijn dochters kijkt. Ze mogen er wezen, he?

AMALIA. Papa!

SMIT. Rare man, verandert hij nooit!

VAN TOREN. Heb je je zoon al gezien?

SMIT. Neen, die heb ik geschreven, dat ik hem hier wou ontmoeten. om tijd te sparen.

VAN TOREN. Als hij dan maar niet komt als wij uit zijn. (*Tegen jufvrouw Kolk.*) Wil u dan, juffertje, zorgen dat mijnheer Frans Smit wordt verzocht om hier te komen eten?

JUFVR. KOLK. Met plezier, mijnheer.

VAN TOREN. En hoe staat het leven? Man, je ziet er dan maar kapitaal uit, sinds je vrouws dood.

SMIT. Wat blief je?

AMALIA. Papa!

VAN TOREN. Ja, ik heb je 't laatst gezien bij haar begrafenis en toen was je bleek, heel bleek.

LOUISE. Enfin, 't komt ten minste iets beter uit dan ik vreesde.

SMIT (*ernstig.*) Als je anders van meening zoudt zijn, vriend van Toren, dat het weeuwenaarsleven mij beviel?

VAN TOREN. Nu, mij ook niet. Vervelend hé, vervelend! Een vrouw is toch maar het ware. Huishoudsters, dochters, allemaal niks.

LOUISE (*tegen Amalia.*) Papa is weer op zijn dreef. Daar is geen woord fransch bij 't geen hij zegt.

SMIT. Gezond ben ik Goddank wel, maar ik ben niet

opgeruimd, ik voel me eenzaam. Ik kan mijn vrouw niet vergeten, en toch...

JUFVR. KOLK. Zou u wel willen hertrouwen, mijnheer Smit.

SMIT. Willen en willen is twee. Ik bevind mij in de noodzakelijkheid....

VAN TOREN. Och kom!

SMIT. Spreek zelf, wat schiet mij over? Mijn twee jongste kinderen zijn juist meisjes en hebben de moederlijke zorg zoo noodig. Wie kan de moeder remplacieren?

AMALIA (*met gevoel.*) Niemand mijnheer Smit, dat is maar al te waar. En toch.... ik heb een heele lieve tweede moeder gehad.

SMIT. Intusschen *willen* trouwen is nog heel iets anders als *kuunen* trouwen. Wie wil mij op mijn leeftijd nog hebben?

JUFVR. KOLK. Wel, mijnheer Smit!

SMIT. Een oude dame zal men zeggen, zeer zeker niet onmogelijk, maar... zie je, daar zou ik voor bedanken; zoover strekken zich de oprfferingen voor mijn kinderen niet uit.

VAN TOREN (*lachende.*) Je wilt je dus opofferen door een jonge vrouw te nemen.

LOUISE (*schertsende en jufvr. Kolk spotachtig aanziende.*) Ohe, mijnheer Smit een goed geconserveerd man als u...

VAN TOREN. Zie je wel, de meisjes maken al werk van je.

LOUISE. Papa, kan men niet eens gekscheren, zonder...

VAN TOREN (*lachende, terwijl hij Louise onder de kin pakt, hetgeen deze slechts noode laat doen.*) Ik houd van rondement uit, zou je haar willen hebben? Ze

is nog vrij; die oudste maar zoo wat, maar zij totaliter vrij.

SMIT. Ze kan wel wat beters krijgen.

JUFVR. KOLK (*coquet*). Dat zeg ik ook; een jonge vrouw zou gaan, maar zóó jong!

SMIT. Als we nu nog naar die verkooping zullen gaan, dan wordt het tijd, van Toren.

VAN TOREN. Ja, ja, dat's waar ook. Jufvrouw help mij eens aan mijn overjas.

III.

DE VORIGEN, VAN ROZENBERG, PIET.

VAN TOREN (*die half in zijn overjas zit, tegen jufvrouw Kolk*). Trek weer uit, trek weer uit, ik kan toch mijnheer den baron niet ontvangen...

ROZENB. Ga gerust uw gang, jufvrouw. Voor mij sans gêne. Ik zal wel even wachten. Wel Amalia, hoe vaar je? Geen migraine? Dag Louise.

SMIT (*ter zijde*). Die man hier? (*luid*) Van Toren 't is tijd.

ROZENB. (*ter zijde*). Notaris Smit hier? Had ik dat geweten.

VAN TOREN. Wat kijk je bedremmeld. Dat ben ik niet van je gewoon, baronnetje!

SMIT (*ter zijde*). Wat doet hij hier?

VAN TOREN. Nu, wij moeten weg. Ga je meê, baron? Of neen, hè; dat doe je liever niet. Hij houdt van dames, vooral van één dame. Dag Amalia!!

SMIT (*ter zijde*). Ik moet er eerst meer van weten. (*Luid*.) Dames! (*Hij gaat half in gedachte weg, maar kijkt Rozenberg nog eens verbaasd aan voor zijn vertrek.*)

ROZENB. (*Van Toren vasthoudende, terwijl Smit vertrekt*). Ik zou waarlijk haast vergeten, u dien jongen mensch voor te stellen. Pieter Dolen, een student, aardige jongen, van goede famielje.

VAN TOREN. Jong mensch, wien de baron meëbrengt is welkom. Ik moet uit, maar ik laat je in goed gezelschap, niet waar?

PIET. Dat zou ik gelooven, mijnheer!

IV.

AMALIA, LOUISE, JUFVROUW KOLK, VAN ROZENBERG, PIETER.

ROZENB. Mijnheer Smit. Heet Wouters intime ook niet Smit?

AMALIA. Vader en zoon.

LOUISE. Wat was die man raar.

ROZENB. Ik heb hem een paar maal van mijn leven meer ontmoet. Altijd een raar man geweest. Ik kon niet met hem opschieten. Nooit heb ik geweten, dat die stijve man de vader van Wouters vriend was. Ik dacht er zelfs niet aan. Smit is ook zoo'n algemeene naam. Hij was altijd een respectabel notaris, althans... ik weet niet beter.... goede beginselen.... godsdienstig nog al, voor zoover men daar dan op aan kan.

PIETER. Misschien dat de dames mij niet meer kennen....

LOUISE. Ik herinner mij.... ja ik heb u toch eens ontmoet.

AMALIA. Ik weet niet.... was ik daarbij?

PIETER (*Amalia aanziende*). En ik ken u toch al zoo lang....

JUFVR. KOLK (*terwijl ze de koffieboel opruimt*). Heb ik niet gehoord, mijnheer, dat u Dolen heet?

PIETER (*kortaf*). Ja wel, jufvrouw.

AMALIA. Je bent in lang niet hier geweest, Van Rozenberg.

ROZENB. On doit se faire désirer.

AMALIA. Foei!

JUFVR. KOLK (*tegen Pieter*). Neen, het is maar, ik heb, laat het twintig jaar geleden wezen, want ik was toen zelve nog een heel jong ding....

PIETER (*kregel en altijd met aandacht Amalia en Rozenberg bespiedende*). Is het dan ook nog langer geleden?

JUFVR. KOLK. Wat blijft u?

PIETER. Och neen, niets jufvrouw, eene invallende gedachte.

JUFVR. KOLK. Die had een groote stokvischwinkel op den Nieuwendijk. Als ik me wel herinner, was het geen Spaansche fruitwinkel zoo zeer, maar deed hij alleen in stokvisch.... en was die nu famielje van uwe?

PIET (*verstrooid*). Wat meen je.... die stokvisch....

ROZENB. Ha, ha, alleraardigst, Piet!

PIET (*kregel*). Wat, aardig! Ik wil niet aardig zijn. Die man van den Nieuwendijk was.... zoo wat famielje.... een achterneef.

LOUISE (*schertsend*). O, mijnheer, mijnheer, is hij ook een achterneef omdat hij in stokvisch deed? (*Jufvrouw Kolk vertrekt*.)

PIETER (*blozende*). Neen, neen.... daarom niet. (*Jufvrouw Kolk nakijkende*.) God dank, die is weg!

ROZENB. (*die altijd met Amalia gesproken heeft*), Lieve Amalia, geloof mij toch, dat voor mij een eenvoudig,

schuldeloos hart boven alle wereldsche dingen gaat.

PIET (*ter zijde*). Lieve Amalia. God, God, lieve Amalia!

LOUISE. En dan durft jufvrouw Kolk nog te zeggen dat Amalia kans heeft om te blijven zitten! (*tot Pieter*) Mijnheer Dolen, laat die twee maar samen keuvelen. 't Is nog wel niet publiek; maar....

PIET (*geheel onthutst*). Wat blijft u jufvrouw?

LOUISE (*ter zijde*). Arme jongen. De positie wordt wat pijnlijk voor het ventje. Ik zal hem redden. (*tot Amalia.*) Zusjelief, we moeten nu bepaald die visite maken.

ROZENB. Visite maken? Dames! Je wilt me toch niet berooven van je alleraangenaamst gezelschap?

LOUISE. Ja wezenlijk, u moet uw *alleraangenaamst* gezelschap missen.

AMALIA. Is het dan zoo laat?

LOUISE. Ja, ja, ja, en het is een verjaringsbezoek. Uitstellen kan niet.

AMALIA (*hartelijk tegen Rozenberg*). Tot van middag dan, niet waar? 't Spijt me ontzachtlijk, maar 't kan niet anders. 't Is niet beleefd van ons, mijnheer Dolen, maar we zullen jufvrouw Kolk verzoeken....

PIET (*verslagen*). Och, dat kan u ook wel laten.

AMALIA (*Rozenb. hartelijk de hand drukkende*). Tot straks, mijn beste! (*Voor Piet buigende*) Mijnheer!

LOUISE (*ter zijde*). Ik zou in geen van beiden zin hebben. (*Luid.*) Nu, adieu, adieu, mijn heeren!

49

ROZENBERG, PIETER.

PIET. Neen, dat is gemeen. Ultra laag. Dat is iemand voor den gek houden!

ROZENB. (*komt langzaam naar voren en ziet hem satyriek aan*). Wat scheelt er aan? . . . Geef je geen antwoord? Heb ik het gedaan?

PIET. Heb ik het gedaan! En je doet alsof je mijn vriend bent. En je zult me helpen en wat doe je? Je laat me een mal figuur slaan! O baron, baron, ik dacht dat een man van uw stand. . . .

ROZENB. Wat bedoel je?

PIET. Geen. . . . verrader kon zijn.

ROZENB. (*met gemaakte woeds*). Niet zulke woorden, want, geloof me, ik laat ze me niet zeggen, zelfs niet door mijn besten vriend, zelfs niet door u!

PIET. (*in tranen uitbarstende*). Beste vriend! Heb je me niet vernietigd, mijn hart niet in de pan gehakt. . . . o, ik kan geen woorden vinden.

ROZENB. Ik begrijp je waarachtig niet.

PIET. O schande! Mijn beste vriend is mijn medeminnaar, en dat moet ik op dié wijze ontdekken?

ROZENB. Medeminnaar. . . . mijn God, lieve jongen! Ik dacht dat Louise. . . . arme vent, was het waarachtig Amalia? Je hadt me alleen gesproken van de dochter van van Toren.

PIET. Maar wist je dan niet. . . .

ROZENB. Hoe kon ik het weten?

PIET. Dus ben je. . . .

ROZENB (*hem hartelijk de hand schuddende.*) De beste vriend, die je op de wereld hebben kunt. Diep, diep beklag ik je, arme jongen! Maar hoe kon ik een oogenblik denken... Ga toch eens na, moest ik niet meenen dat het Louise was? Is die niet veel meer van jou leeftijd? En heb je dat meisje wel goed gezien? Is ze minder mooi dan Amalia? Is ze niet vrolijker, veel jeugdiger, veel meer voor jou geschikt... Neen, neen, beste jongen, laat mij uitspreken. De liefde is blind niet waar? Jij kunt niet helpen dat uw oog juist op de oudste, de ernstigste gevallen is. Jonge, levenslustige vriend, dank God dat het nog tijd is om een opkomende vlam bij je uit te doven, die je toch niet gelukkig had kunnen maken. Neen, luister, schik je in het onvermijdelijke, want je hebt het zelf gezien, Amalia, de wel is waar lieve maar stille Amalia heeft behoefte aan iemand van rijperen leeftijd in staat om haar hoogere opvatting des levens te begrijpen... Goede beste Piet, hoor eerst naar mijn raad, de raad van iemand die vast besloten heeft tot je geluk mee te werken. Heb ik je bij den heer van Toren geïntroduceerd, die introductie mag niet te vergeefs zijn. Is je illusie vernield, o schep eene andere. Is Amalia voor je verloren gegaan, o wend het oog van haar af om het op Louise te vestigen.

PIET. Maar hoe kan u...

ROZENB. Ik weet wat je zeggen wil. Niet waar, nu kan je daar nog niet aan denken. Eene andere de plaats in je hart te laten innemen, dat komt je onmogelijk voor, maar denk aan dit onderhoud en zie haar aan met den onbenevelde blik van den onbedorven jongeling. Haar levendig oog, haar liefzallig gelaat, haar geest en dartzel-

heid, dat alles *moet* zijn invloed op je uitoefenen van het oogenblik dat je niet meer denkt aan iemand, die je toch niet meer krijgen kunt.

PIET (*wanhopig op een stoel nedervallende.*) O Rozenberg ik ben zoo ongelukkig.

ROZENB (*de hand op zijn schouder leggende.*) Neen, brave jongen, bedroefd ben je wel, ongelukkig, de hemel zij gedankt nog niet.... Zeg, hou je me nog voor een verrader?

PIET (*snikkende.*) Neen, neen!

ROZENB. Toe dan, moed gevat. Waarachtig je wordt nog eenmaal gelukkig. Houd je maar aan mij. Niet ieder een heeft het voorrecht op zijn levensweg een waren vriend van hooger en leeftijd te ontmoeten. Ik een valschaard, ik een verrader, Pieter, geloof je dat nog?

PIET. Ach, vergeef me wat ik in mijn wanhoop heb gezegd.

ROZENB. Ben ik dan weer dezelfde vriend van voorheen?

PIET. Twijfel je daaraan? Moet ik het je bewijzen? spreek op!

ROZENB. Neen, het is uit, het is goed zoo. Een bewijs te vorderen zou een belediging wezen. Het is dan ook niet om die reden dat ik je een kleine dienst zou willen verzoeken.

PIET. Spreek op. Spreek op!

ROZENB. Ik heb dringend een paar honderd gulden noodig, dat's alles.

PIET. Mijn God, die heb ik niet.

ROZENB. Niet voor veertien dagen?

PIET, Neen.

ROZENB. En 't is voor een eereschuld...

PIET (*opgewonden*). Maar dan *mag* ik je niet in den brand laten. Kan ik er stellig van op aan dat over veertien dagen....

ROZENB. Heb ik nog ooit iemand bedrogen?

PIET. Nu, dan moet mijn snijder maar wachten. Ik zal je helpen.

ROZENB. Beste, brave kerel!

VI.

DE VORIGEN. JUFVROUW KOLK.

ROZENB. (*ter zijde*.) Jufvrouw Kolk! Uitmuntend! Die moet ik op mijn hand hebben.

JUFVR. KOLK. 'k Vraag wel excuus mijnheeren, u zoo lang alleen gelaten te hebben.

PIET. O jufvrouw, ik was waarlijk hier niet alleen.

ROZENB. (*ter zijde*.) Dat Smit hier is zit me dwars in de maag. Het is wat moois, Smit, de vader van Wouters intime, van dien Wouter waarvan ik ook al niet weet wat ik er aan heb.

JUFVR. KOLK. Willen de heeren ook eer: likeurtje?

ROZENB. (*ter zijde*.) Ik moet die coquette op mijn hand hebben.

PIET. Dank u, ik heb er geen trek in.

ROZENB. (*ter zijde*.) Die tweehonderd pop moet ik van daag nog hebben. Die schuld althans moet afgedaan.

JUFVR. KOLK. Mijnheer van Rozenberg, u geen likeurtje?

ROZENB. Met plezier jufvrouw, als u me gezelschap houdt. Beste Dolen, ga jij dat nu voor mij in order maken, breng je het meê in de societeit? Ik ben er in een halt uur.

PIET. Ja, ja, je kunt er op rekenen. Tot straks. Dag jufvrouw.

VII.

ROZENBERG, JUFVR. KOLK.

JUFVR. KOLK. Wat zal u gebruiken, mijnheer?

ROZENB. 't Zelfde, wat neemt u?

JUFVR. KOLK. Een anisetje vind ik nog al lekker.

ROZENB. (*ter zijde.*) Hm, dat lust ik niet. (*luid.*) Heel goed, heel goed, ofschoon... dat citroentje is zeker een eigen maakseltje, 't ziet er zoo goed uit. Is 't geen citroentje?

JUFVR. KOLK. Juist mijnheer. Dat kan ik ook wel meedoen als u dat gezelliger vindt.

ROZENB. Wel jufvrouw, u is van alle markten thuis. A propos, wil je wel gelooven dat die jongen mal verliefd op Louise is?

JUFVR. KOLK. Kalverliefde, Louise is nog een kind.

ROZENB. En Dolen dan? Intusschen moet je het dien jongen man wat gemakkelijk maken. (*Heel vertrouwelijk.*) Och jufvrouw, u weet wat het zeggen wil, als men iemand lief heeft en men kan het voorwerp van zijn liefde nooit eens spreken.

JUFVR. KOLK. (*verschrikt.*) Weet ik dat mijnheer?

ROZENB. U?... Neen, als ik mijne oogen niet in mijn zak heb, heeft u persoonlijk daar geen last van.

JUFVR. KOLK. Wat, meent u?....

ROZENB. De oude heer... kom... van Toren!

JUFVR. KOLK. (*gepiqueerd.*) Hm, mijnheer, zoo oud ben ik nog niet... Van Toren nu juist!

ROZENB. Niet?... Zoo! Dat's een pak van mijn hart.

JUFVR. KOLK. Een pak van zijn hart!

ROZENB. Ik dacht waarlijk dat u met dien ouden zeurkous... Neen, maar dat zou al te jammer zijn.

JUFVR. KOLK. Al te jammer... hm... Hij heeft toch zin in Amalia geloof ik.

ROZENB. Hij moet anders heel rijk zijn.

JUFVR. KOLK. Niet meer dan een burgerlijk fortuin. Amalia is ook zoo rijk niet als ze wel zeggen en Louise heeft niets weet u! Op zijn best een uitzet. En een nare meid! Ik zou dien student wel wat beters gunnen. Ik vind haar niet mooi ook.

ROZENB. (*haar nog eens inschenkende en zeer familjaar haar hand grijpende.*) Och, lieve jufvrouw, wat gaat ons dat aan? De jongen heb ik lief alsof hij mijn zoon was. Help hem voort. U doet er mij plezier mee, en dát zal u toch wel willen doen, niet waar?

JUFVR. KOLK. Hm, liever niet. Ik houd van die meisjes niet. O, u moest eens weten wat ik hier te lijden heb. (*Ze wordt gevoelig.*)

ROZENB. Beste jufvrouw?... Ja, ja, jonge meisjes kunnen wreed zijn! Ik heb meelijden met u. (*Hij gaat zeer dicht bij haar zitten en neemt hare hand vertrouwelijk in de zijne.*) Laat één ding u tot troost zijn: u is nog niet op den leeftijd om u daaraan langer te onderwerpen, dan u zelf wil.

JUFVR. KOLK. Wat meent u mijnheer. Och, spreek toch duidelijk.

ROZENB. Jufvrouw Kolk, begrijpt u me niet!

JUFVR. KOLK. (*de oogen neêrslaande.*) Mijnheer... wat kijkt hij mij aan!

ROZENB. Doe met dien jongen wat u kan. Waarlijk het zal u geen windeieren leggen.

JUFVR. KOLK. Geen windeieren... dat heeft iets van een declaratie geloof ik.

ROZENB. Heel veel belang stel ik in u, heel veel.

JUFVR. KOLK (*ter zijde.*) Neen, maar hij heeft bepaald zin in me.

ROZENB. Wil je het doen, lieve jufvrouw Kolk?

JUFVR. KOLK. Uitsluitend om u plezier te doen.

ROZENB. O, je bent goddelijk, jufvrouw Kolk.

JUFVR. KOLK. Goddelijk... nu overdrijft u een beetje, mijnheer.

ROZENB. Toch maar heel weinig, jufvrouw Kolk. Help nu dien armen jongen voort, en je zult waarachtig een goed werk doen. Zeg hem niet, dat ik u daarover gesproken heb, vooreerst niet althans. Adieu! Reken op mijne innige vriendschap. (*Haar hartelijk de hand kussende*). Adieu, adieu!

VIII.

JUFVROUW KOLK ALLEEN.

Raar!... Zou hij dan Amalia het hof maken om mij?... Hij en ik, we zijn van een leeftijd (*voor den spiegel staande*) en ik zie er nog jong uit als ik me wat aankleed... wel, wel, wat zouden die kwade meiden raar op haar neus kijken als dat eens gebeurde! (*Ze wil heengaan maar ontmoet Smit en Frans.*)

IX.

SMIT, FRANS EN JUFVROUW KOLK.

JUFVR. KOLK. Hé, mijnheeren, hier is de receptie niet. Mag ik u verzoeken in de zaal....

SMIT. Mijn goede, lieve jufvrouw, de zaak is dat ik hier nog even iets met mijn zoon wou bepraten. We ontmoetten elkander daar juist op de stoep, en het regent dat het giet, anders had ik eerst een grachtje omgelopen.

JUFVR. KOLK. Ga gerust uw gang, mijnheer, tot straks.

X.

SMIT, FRANS.

SMIT. Ja, beste Frans, ik verzeker je, dat die baron niet deugt.

FRANS. Dan zou Wouter toch gelijk hebben.

SMIT. Hij is de gevaarlijkste oplichter, dien ik ken.

FRANS. En is hij werkelijk baron?

SMIT. Ja, wat zou dat?

FRANS. Niet dat ik zooveel aan geboorte hecht, uwaar toch....

SMIT (*met eenige deftigheid*). Frans, ik heb in mijn betrekking van notaris net zooveel leelijke streken van de grooten als van de minderen gezien. Deugd en eergevoel zijn niet aan stand of geboorte verbonden, leer dat van mij.

FRANS. Ja, papa, dat heb ik op school al geleerd.

SMIT. Ja, daar praten we het den meester na, maar

we ondervinden het pas in het dagelijksch leven. Alleen, wanneer men een grooten naam heeft is het nog veel erger voor de famielje. Die tracht dan alles te doen om den rotten appel te verbergen, zal ik maar eens zeggen, en dat is veel erger dan dat ze hem openlijk uitwierpen. Maar zie je wel, dat kunnen ze niet voor den naam. 't Spijt mij voor van Toren dat die man een voet in zijn huis heeft gezet, die al heel wat menschen heeft ongelukkig gemaakt en geen weduwen en weezen zelfs ontziet.

FRANS. Maar heeft u dan geen middel in handen om hem te verwijderen?

SMIT. Ik het middel in handen?.... Dat gaat zoo gemakkelijk maar niet. Ja, als van Toren met gezond verstand was begaafd, kon men er nog aan denken. 't Is moeielijk ploegen met een hollend paard, Frans, moeielijk ploegen! Jongen, jongen, weet je dat ik de heele famielje van Rozenberg als notaris bedien? Chacun pour soi, Dieu pour nous tous, zegt immers het spreekwoord terecht. En.... afgescheiden daarvan heb ik nog een zeer bijzondere reden om voorzichtig te zijn en.... daar wou ik je meteen eens over onderhouden.

FRANS (*na eene korte pause*). Welnu, papa!

SMIT. Je bent op den leeftijd gekomen, waarop men door zijn vader als een vriend wordt beschouwd en, daar ik gewoon ben om, wanneer ik iets gewichtigs entameren wil, vooruit je advies te vragen, wil ik ook daar dan ook nu niet van afwijken.

FRANS. Dat's een lange introductie, papa.

SMIT. Je weet wat ik geleden heb bij het overlijden van uwe onvergetelijke moeder; maar je zult misschien even goed ingezien hebben als ik, dat op den duur ons

huishouden niet goed zou gaan, zonder vrouwelijk opzigt, en dus....

FRANS. Wil u trouwen, daar komt het op neêr. Dat kan ik u niet afraden, wat mij trouwens ook niet helpen zou, want als men eenmaal zulke ideeën in het hoofd heeft.... Ik zag het liever niet, maar u hoeft u om mij niet te geneeren. Was u mijn zoon en ik uw vader, dan deed ik het ook niet. Al een keus gedaan? Zeker wel.

SMIT. Ja en neen. Je komt nog al veel bij van Toren, niet waar?

FRANS. Maar zelden.

SMIT. Vertel me eens, ken je die meisjes goed?

FRANS (*glimlachende*). Tamelijk goed, papa, maar wat doet dat hier ter zake?

SMIT. Zou je het heel dwaas van me vinden, als ik een van die meisjes nam?

FRANS (*lachende*). Wat blijft u, papa?

SMIT (*gepiqueerd*). Wat beteekent dat lachen nu? Geef een cathégorisch antwoord. Van Toren zou er niet tegen hebben, ten minste....

FRANS. Als ik openhartig moet spreken, papa, dan schijnen die weinige uren met van Toren u kwaad te hebben gedaan. U wou een van die meisjes *nemen*? Er zijn wel meer, die dat zouden willen. En wie wou u dan nemen? Ik zou maar zeggen: Louise, dat is de jongste, dat maakt het contrast nog sterker.

SMIT. Precies, je moogt er om lachen, maar juist daarover heb ik mijn gedachte laten gaan.

FRANS (*ter zijde*). Op die concurrentie ben ik hoege-naamd niet verdacht geweest!

SMIT. Welnu, sta je er verstomd van?

FRANS. Ja, papa, compleet verstomd! Louise! Zij twee en twintig en u loopt naar de zestig toe. Ik ben zes en twintig en dus zou uw zoon juist vier jaar ouder dan uw vrouw zijn. Vreemde proporties!... Goede morgen, mama, hoe vaart u?... Niet, dat ik mijn moedertje niet hartelijk zoenen zou!

SMIT. Laat die oneerbiedige aardigheden thuis en luister. Je weet dat van Toren tweemaal is getrouwd geweest. Zijn eerste vrouw was schatrijk. Uit dat huwelijk is Amalia gesproten, die bijgevolg zeer vermogend is. Louise daarentegen, dochter van zijn tweede vrouw, heeft weinig in de melk te brokken. Is het nu zoo onverstandig van mij om het oog op de laatste te laten vallen? Die kans staat veel beter voor me. Wat de jaren betreft, wel, dat ziet men immers wel meer. Ik heb me van mijn jeugd af goed geconserveerd, ik zie er dunkt me nog vrij goed uit. Ik kan toch zien of ze me hebben wil, dat's haar zaak, en wat mij betreft, ik heb liever een jonge vrouw dan een oude, die receptieert beter, die....

FRANS. Ja wel, papa, dat begrijpen we wel, dat hoeft u niet uit te leggen. We hebben nu geen tijd om de zaak ampel te bepraten. Alleen dit: we gaan aan tafel, let eens op wie alzoo Louise het hof maken. Misschien komt u daardoor van zelf tot andere gedachte, en daar u dan toch schijnt te willen trouwen, raad ik u aan jufvrouw Kolk eens goed aan te kijken. Ze heeft wat men noemt: restes van schoonheid, ze is een goede huishoudster, kan spraakzaam zijn, en zal even veertig jaar oud zijn. Dat's portuur! (*Zij willen heengaan. Wouter komt binnen.*) Hé, Wouter, wat doe jij hier? Ik meende dat

je niet gevraagd was. Papa, gaat u maar naar binnen, ik moet Wouter even spreken.

XI.

WOUTER, FRANS.

WOUTER. Waarom ben je zoo *en gala?*

FRANS. Wel diner, groot diner.

WOUTER. Vreemd, en ik ben niet gevraagd. Voor 't eerst van mijn leven niet gevraagd bij zoo'n gelegenheid! Dat beteekent wat. Het wordt tijd mij zoo gauw mogelijk aan Amalia te *déclareeren*. En nu dadelijk mijn biesen gepakt, anders maak ik nog een gek *ffguur*. Frans, wil je me een plezier doen?

FRANS. 't Kan er naar wezen.

WOUTER. Wil jij Amalia wat in het oog houden, haar soms wat bezig houden, dat niet alleen die baron...

FRANS. Waarachtig Wouter, dat kan ik je voor van middag niet belooven. Dat wordt te moeielijk.

WOUTER. Wat, wil je niet eens...

FRANS. Je moet het niet van me vergen. Ik heb er te veel belang bij om...

WOUTER. Loop naar den duivel met je belang!

XII.

DE VORIGEN, VAN TOREN.

VAN TOREN. Maar mijnheer Smit, je laat iedereen wachten. Waar blijf je toch?... He, Wouter, jij hier! Hoe komt dat?

WOUTER. Ja, oom, ik ben altijd gewoon maar binnen te loopen en ik wist niet...

VAN TOREN (*kregel*). Wel ik hoef jou toch geen reken-
schap te geven.

WOUTER. Maar oom, heb ik dat dan gezegd?

VAN TOREN. Ik mag toch vragen wie ik wil.

WOUTER. U beschuldigt zich zelf, ik niet.

VAN TOREN. Ik zal je op een anderen tijd eens vragen.
Ik heb nu geen plaats aan mijn tafel meer, anders....
Ga je mee, mijnheer Smit?

WOUTER. Best oom, smakelijk eten!

(*Frans heeft gedurende dit tooneel gelachen.*)

DERDE BEDRIJF.

Huiskamer van van Toren.

I.

JUFVROUW KOLK, ROZENBERG, FRANS.

JUFVR. KOLK. Weest zoo goed mijnheeren om plaats
te nemen. Mijnheer van Toren is gewoonlijk om dezen
tijd uit, maar over een half uur verwacht ik hem.

ROZENB. Best jufvrouw! — Wel mijnheer Smit ik wilde
juist eens met u alleen zijn.

JUFVR. KOLK (*ter zijde.*) Wat neemt hij weinig notitie
van me. Zeker omdat die andere er bij is.

ROZENB. 't Is misschien een maand geleden dat ik het
genoegen had kennis met u te maken.

JUFVR. KOLK. (*Van Rozenb. even aanstootende.*) Mijn-
heer!...

ROZENB. (*kregel.*) Wat is er dan toch jufvrouw?

JUFVR. KOLK. Ik moet u absoluut even wat zeggen.

ROZENB. (*tot Frans.*) Neem me niet kwalijk. (*Hij gaat met jufvrouw Kolk zijwaarts.*)

JUFVR. KOLK. Jufvrouw Louise wil niets weten van Piet Dolen.

ROZENB. Nu, wat zou dat?... och, waar ook, dat was me door het hoofd gegaan.

JUFVR. KOLK. Ik heb waarlijk genoeg mijn best gedaan.

ROZENB. Dankje, laat ons nu maar eens alleen.

JUFVR. KOLK (*meevarig.*) Zoo koel, en laatst...

ROZENB. (*ter zijde.*) De hemel beware me, wat zou ze zich voorstellen? (*luid.*) Neen, juffertje, ik ben je zeer verplicht maar nu moet ik even mijnheer Smit spreken. (*Hij geleidt haar beleefd tot aan de deur, waar zij afscheid neemt.*) (*ter zijde.*) Ik geloof waarachtig dat ik met die tante te ver ben gegaan. (*Tegen Frans.*) En nu, mille excuses mijnheer Smit. Men moet met de dames altijd op een goeden voet blijven. — Wil ik u eens wat zeggen? Onder de personen, mannelijke altijd, die ik bij van Toren heb ontmoet, is er geen die mij zoo bevalt als u. U heeft indruk op me gemaakt... Parole d'honneur!

FRANS. Veel eer mijnheer! (*ter zijde.*) Waar wil hij heen?

ROZENB. U komt hier misschien dikwijls, ik maar zelden. Que dirai-je, mijn zaken in de Betuwe en elders... Ik begin u te doorzien, mijn waarde, een trekpleistertje...

FRANS. En komt u dan hier om den ouden van Toren? Zonder één woord te spreken hebben wij elkander al lang begrepen.

ROZENB. Ik zal u eene indiscrete vraag doen. Wint u veld?

FRANS. Nog niet veel.

ROZENB. Mijn zaak staat best.

FRANS. Bij jufvrouw Kolk?

ROZENB. Hoe is het met je? Amalia houdt dol van me, meer zelfs dan ik bij mijn jaren had mogen verwachten.

FRANS. Wat zal ik u zeggen! De liefde heet wel blind maar dat is maar gedeeltelijk waar. Bij ons zit de liefde juist in de oogen, bij de vrouwen in de ooren.

ROZENB. Aardig! Vind je dan dat ik goed praten kan? Intusschen ben ik nog niet gerust.

FRANS. Welnu?

ROZENB. Daar is een man, ook maar één, in de wereld, die mij kwaad kan doen.

FRANS. En die is?

ROZENB. Juist uw vader. Heeft hij je nooit over mij gesproken?

FRANS. Bijna nooit.

ROZENB. Nu ik weet dat hij iets tegen me heeft. Zeg hem maar uit mijn naam dat die zaak van Hannover geschikt is — totalement liquidé?

FRANS. Ik weet van geen zaak.

ROZENB. Dat hoeft ook niet, maar hij wel.

FRANS. Ja, ik ben juist geen bode. Ik wil niet iets overbrengen als ik er hoegenaamd niets van weet. U kent de Gang naar de IJzersmelterij? Als Fridolijn de boodschap goed had overgebracht was hij ten naastenbij den weg opgegaan van la Juive uit de opera.

ROZENB. Heel goed, maar wees gerust, mijn doel zou juist zijn om je, evenals Raoul uit de Hugenoten — we

zijn toch aan de opera's — blinddoeks te voeren naar het voorwerp van je genegenheid.

FRANS. Speel open kaart of zeg niets.

ROZENB. (*ter zijde.*) Waarom niet? Hij hoort, of weet toch misschien nu reeds, alles van zijn vader (*luid.*) Komaan, ik wil je een blijk van vertrouwen geven. Ik heb eens een dwaasheid gedaan. 't Was niet mooi van me, maar ik was nog jong... Een schaakpartij.... Ik was natuurlijk verliefd van aard... De broer van het meisje wou met mij vechten, ... ik stiet hem overhoop... Een duel, eene eerlijke zaak... ik vecht goed. Uw vader was toen reeds een ouderwetsche man. Hij heeft het mij heel kwalijk genomen, al ging het hem persoonlijk niet aan.

FRANS. (*ter zijde.*) Hij deugt niet!

ROZENB. Beduid nu uw vader, dat die heele zaak weer in order is, parole d'honneur!

FRANS. Hoe kan zoó iets in order wezen?

ROZENB. Zij, de meid is gestorven. Jammer was het! Een meid als melk en bloed! De famielje is uit het land en ook niet veel meer van over. De zaak is hier niet bekend. Mijn eigen famielje zal waarachtig wel zwijgen!

FRANS. En wat verlangt u van mijn vader?

ROZENB. In ons beider belang, niets anders dan stilzwijgendheid.

FRANS. In ons *beider* belang?

ROZENB. Heb je dan niet bespeurd dat van Toren mij erg genegen is?

FRANS. Van Toren is oprecht als de duiven en niet listig als de slangen, dat heb ik gemerkt.

ROZENB. 't Was te begrijpen van je scherpzinnigheid.

Welnu, wij kunnen elkander helpen. Terwijl ik naar de Betuwe terugkeer, houd jij me op de hoogte.

FRANS. Op welke wijze?

ROZENB. Wel, je schrijft me.

FRANS. Dus verlangt u zwart op wit van mij. Wat u voor mij zal doen moet ik afwachten en kan ik nooit controleeren. Zwart op wit, en dan voor spion spelen! Zou u dat in mijn plaats doen?

ROZENB. 't Hangt immers alles maar van persoonlijk vertrouwen af. Geef ik dan niet op ditzelfde oogenblik een groot blijk van vertrouwen?

FRANS (*satvriek*). Ja wel. . . . onder vier oogen.

ROZENB. Schrandere kop! Neen, ik heb mij niet in je vergist. Juist daarom moeten wij samenwerken. Denk er om hoe ik je van dienst kan zijn. Mijn invloed op van Toren is grenzeloos. Die domme kerel ziet een halve godheid in mij. Wezenlijk Smit, ik meen het goed met je. Influenceer je vader dat hij zijn mond houdt en help mij. Ik zal je meer vertellen. Je hebt een concurrent, een die mij in den arm heeft genomen. Hij heeft nu al, door mijn invloed een heel wit voetje bij van Toren. Zie je, toen kon ik nog niet weten, dat jij. . . .

FRANS (*ter zijde*). Duivelsche kerel, wie hem tegen zich heeft! (*luid*) En wie is die concurrent?

ROZENB. Hij komt daar juist binnen.

II.

DE VORIGEN, PIETER.

FRANS. Hoe, hij? (*tot Piet*) Zoo, kom je Amalia het hof maken?

PIET, Ik, Amalia? Wat geef ik om Amalia?

FRANS. Is de kaart gekeerd! En kom je tegenwoordig hier aan huis?

PIET. Dat heb ik aan mijn vriend van Rozenberg te danken.

FRANS. Een raar heer ben je toch; hou je van Amalia of niet?

PIET. Houden van haar? Welzeker; als een zuster.

ROZENB. Kom, Piet, spreek vrij uit. Bij ons kan je dat gerust doen.

FRANS. Dus.... Louise!

PIET (*in verrukking*). Ja Louise!

ROZENB. Een lief meisje. Vrolijk, opgewekt....

PIET. Wat, een lief meisje? Zeg liever een engel.

FRANS. En voor een maand was Amalia een zon.

ROZENB. Dat gaat best; de eene een engel, de andere een zon. Engelen zijn verheven boven de zon, niet waar Piet?

PIET. Voor een maand? Heb ik dat gezegd? Best mogelijk, maar toen kende ik Louise nog niet.

FRANS. Dat laat zich hooren — maar 't geeft geen waarborg voor de jongste jufvrouw van Toren.

PIET. Hoe zoo?

FRANS. Daar zijn nog zooveel meisjes, die je niet kent, die kunnen dus haar weer....

PIET (*heel ernstig*). Zeg eens, ken je Louise?

FRANS (*koet*). Een beetje. Ik heb haar wel eens gezien.

PIET. Prozaïsch schepsel; doe je me dan zoo'n vraag?

FRANS. Ja, waarom niet?

PIET. Heb je ooit heerlijker teint, magnifieker oogen, liefelijker mondje gezien? Welke bevalligheid! Kan je je

verbeelden, dat ze een aardsche vrouw is? Engel, dat's het ware woord.

FRANS. Neen, ik vind haar een meisje, maar nu houd ik meer van meisjes dan van engelen.

PIET. Waarmee zou jij zoo'n wezen dan vergelijken? Als je verliefd op haar was bij voorbeeld.

FRANS. Nergens meê.

PIET. Die koelheid....

ROZENB. Is immers heel gelukkig voor je, vriendje. Ze bewijst dat je althans van mijnheer niets te vreezen hebt.

PIET. Heel gelukkig, 't kan zijn, maar ik sta er versted van, ik vind het onbegrijpelijk.... Dat hij niet alles in haar ziet, zooals ik, à la bonne heure, ik ben verliefd, maar toch....

FRANS. Ja, nog eens, geloof me, ik denk er niet anders over. Zie je Piet, ik ben zoo'n enthousiast niet. Ze is aardig, ja, maar dat's de jonge meisjes eigen. Jij bent nog al gauw opgewonden. Jij hebt er, geloof ik, elke maand een, dat's twaalf in een jaar. Ik heb niets tegen een twaalfstal, maar dan te gelijk.... om uit te kiezen altijd. Nu heeren, adieu! Ik ga maar eens naar de societeit, misschien zie ik van Toren daar nog.

ROZENB. (*trekt Frans ter zijde*). Je hebt je goed gehouden. Een knappe kerel! Spreek ik je nog?

FRANS. Misschien. (*Ter zijde*.) Die Dolen verklapte zich juist bij tijds, ik moet hem voor zijn.

ROZENB. (*tegen Frans, terwijl hij hem de hand biedt*). Mijn bondgenoot?

FRANS (*ter zijde*). Toch zal het zaak zijn. (*Tegen Rozenberg*.) Welaan....

PIET. Komt Wouter van daag niet hier?

FRANS. Wouter?... neen. (*In gedachte.*) Wouter.... waar ook, en die zou ik.... en dat voor zoo'n schelm.... 't mag niet.

ROZENB. (*steeds met de hand vooruit hem naderende.*) Kom, ingeslagen!

FRANS. Nog niet. Ik moet me er eerst op bedenken.... Adieu, mijnheeren!

III.

VAN ROZENBERG, PIET.

ROZENB. (*ter zijde.*) Ei, ei! Toch zal ik hem wel verder krijgen. En één ding weet ik al, Wouter is mijn concurrent. Die moet er aan, de kerel moet klein gemaakt. (*Tegen Pieter.*) Heb je vroeger dan zóóveel van Amalia gehouden?

PIET. Ik dacht het ten minste, maar neen, waarachtige liefde gevoel ik alleen voor Louise, en dat moet ik zeggen, u heeft mij de oogen geopend. Nog ben ik er dankbaar voor. O, geloof me toch, ik ben niet de vlinder, zooals Frans beweert. Neen, want ze zijn immers zusters, die meisjes. Wat ik later in Louise heb ontdekt, namelijk toen ik haar leerde kennen, ja, dat bezat ook Amalia, alleen maar in geringer mate. Zie, dat begrijpt Frans niet, want die is altijd een prozaïsch mensch geweest, maar u, die een man van gevoel is, u zal het *voelen*, voelen dat's het woord — begrijpen kan je die dingen niet — net als alles wat liefde is. Wie begrijpt liefde? Men *gevoelt* liefde, op gevoel komt het aan.

ROZENB. Ik waardeer je principes, waarachtig ze zijn nobel, en ik heb altijd een hart voor mannen van edele beginselen.

PIET. Ik ken u nog niet lang, mijnheer, maar wil u wel gelooven, dat u de intiemste vriend is, die ik heb?

ROZENB. Dat doet me goed tot in de nieren!

PIET. Ik heb het u ook getoond, niet waar?.... Maar, wat dat betreft.... och.... mijn kleermaker maakt het mij zoo lastig. Haast elken dag....

ROZENB. Lastig, hoe zoo?

PIET. Ja.... neem me niet kwalijk.... ik moet waarsichtig betalen.

ROZENB. Zoo?.... en....

PIET. Ik kan het niet, omdat.... en.... weet u wel.... u zou me het geld weerom geven.... binnen veertien dagen.

ROZENB. Haal het van mijn lijf.... ik kan het niet doen. De snijder moet wachten.

PIET. Maar dat is toch te erg.

ROZENB. Te erg voor mij, niet waar, zulk een goed vriend als jij bent te moeten teleurstellen? Ik kan je niet zeggen hoe me dat hindert.

PIET. Als hij aan mijn vader schrijft ben ik wanhopig.

ROZENB. Laat hem nog acht dagen wachten. Kleermakers zijn daaraan gewoon.

PIET. Maar kan ik hem *vast* belooven dat ik hem dan betalen zal?

ROZENB. Ja, ja, dan is mijn engagement er door en dan spreek ik van Toren aan. Dat kan ik nu toch moeielijk doen. (*Ter zijde.*) Dat altijd durende geldgebrek zal me nog knauwen! Ik moet van die meid te Woerden af! (*Luid.*) Binnen acht dagen ben ik je man, parole d'honneur. Maar a propos, zou jij niet, als het noodig was, geld kunnen krijgen van een van je vrienden?

PIET. Ik zou niet weten van wien. Wouter van Toren heeft mij eens geleend, maar... nog niet terug gekregen. Bij hem durf ik niet aan te komen.

ROZENB. Neen, neen, Wouter moet je het niet vragen.

PIET. Waarom is u daar zoo tegen?

ROZENB. (*hem ernstig aanziende*). Begrijp je dat niet?

PIET. Neen.

ROZENB. Omdat je nooit anders geld moet leenen dan van een eerlijk man. Dat beginsel staat bij mij zoo paalvast, dat ik het eigenlijk een compliment noem als ik iemand geld te leen vraag.

PIET. Maar ik sta te kijken... Wouter?

ROZENB. Ha, ik begrijp. Je houdt Wouter voor een braaf mensch, net als ik vroeger. Ik las zijn werken en vormde mij een soort ideaal van hem. Welnu, het behoort tot de treurigste ervaringen in 't leven, dat nooit de werkelijkheid het ideaal nabij komt. Ook die Wouter is niet wat hij lijkt. Hij heeft te Wamel een relatie... enfin, hij loopt zelfs getrouwde vrouwen na!

PIET. Dat hij er dikwijls heengaat, weet ik, maar is dat daarom?

ROZENB. Wat vertelt hij jou dan?

PIET. Dat hij daar een stukje land heeft liggen.

ROZENB. Met recht een *stukje* land! Ha; ik weet al de manoeuvres, die hij daar maken moet, om zijn schandalen in de doos te stoppen. Met dat al is hij toch genoeg bekend. Eilieve vraag daar eens naar mijnheer van Toren.

PIET. Ik sta verstomd! Weet u het wel zeker?

ROZENB. Piet, Piet, zou ik 't anders gezegd hebben?

Ik vertel je dat nu in vertrouwen, niet waar? Niemand iets daarvan overbrengen!

PIET. Neen natuurlijk. Zou de oude van Toren daar niets van weten?

ROZENB. Neen... toch diende die wel op de hoogte te wezen. Die oude heer mag niet langer bedrogen worden. Aan die kan je het misschien vertellen.

PIET. Ik juist?

ROSENB. Ik moet de stad weer uit. Doe overigens zooals je wijsheid het je ingeeft.

IV.

DE VORIGEN, VAN TOREN, FRANS.

FRANS. Zie zoo, eindelijk heb ik den ouden heer opgepikt uit de Societeit, waar hij zich dol amuseerde. Wat denkt u dat hij deed?

ROZENB. Misschien biljarden, misschien...

FRANS. Hij zat te slapen!

VAN TOREN. Ja, ik heb een uiltje geknapt. 't Was er ook warm. En hebben de heeren hier zoo alleen gezeten? Al lang?

ROZENB. Nu het is mij althans lang genoeg gevallen.

VAN TOREN. Wacht ik zal even... *(Hij opent de deur.)*
Jufvrouw Kolk, jufvrouw Kolk!!

(Stem van jufvrouw Kolk achter de schermen.)

Wat blijft u?

VAN TOREN. Zeg aan mijn dochters dat ik thuis ben, en verzoek ze hier te komen.

(Stem van jufvrouw Kolk achter de schermen.)

Ja wel, mijnheer!

VAN TOREN. Toen ik daar zoo verzeild lag in mijn fauteuil, waaruit je me wakker maakte, weet ik nog heel goed wat ik droomde.

ROZENB. En wat dan? Dat moet interessant geweest zijn!

FRANS. Een brutaal heer!

VAN TOREN. Ik droomde dat ik ruzie had met mijn neef, och, je weet wel baron, met Wouter, en hij had Louise een zoen gegeven en daar was ik kwaad om geworden, en toen zei hij dat ik een gek was, en toen noemde ik hem een ezel, en toen kwam u daarbij en toen zei u, u nota bene die altijd zoo op mijn hand is en zoo'n hekel aan hem heeft, dat hij gelijk en ik ongelijk had. Wat kan een mensch toch raar droomen, hé?

PIET. Ja, allermalst.

VAN TOREN. Hé, Dolen, ben jij daar ook? Ik had je nog niet gezien.

ROZENB. Maar mijn goede mijnheer Van Toren, hoe kom je er aan dat ik een hekel aan je neef zou hebben? Heb ik dat ooit gezegd?

VAN TOREN. Neen, maar ik heb het gemerkt. Ik ben slim. Ik merk wel eens wat op zonder dat het gezegd wordt. Voor dat je iets zei heb ik ook gemerkt dat je zin in Amalia hadt... Hé, daar komt ze juist met Louise.

V.

DE VORIGEN, AMALIA, LOUISE.

ROZENB. Hoe varen de dames? Amalia neem plaats.
(*Na de gewone plichtplegingen gaan allen zitten.*)

VAN TOREN. Is het niet zoo, Amalia, dat ik om mijn-

heer den baron genoeg te doen Wouter niet meer zag?

AMAL. Maar of u daar goed aan gedaan heeft, weet ik niet.

VAN TOREN. (*gepiqueerd.*) En dat waarom niet?

AMAL. Men moet zijne oude vrienden niet voor nieuwe laten loopen.

ROZENB. (*tegen Amalia*). Lieve Amalia, wat bedoel je daarmee?

AMAL. Niet anders, van Rozenberg, als dat ik Wouter altijd als een oud vriend heb gewaardeerd en dat ook hoop te blijven doen.

PIET (*zich achter den stoel van Louise plaatsende*). En hoe denkt u daarover, jufvrouw Louise?

FRANS (*ter zijde*). Pas op, die laat een luchtballonetje op.

LOUISE. Wat zou ik tegen Wouter hebben? Niets hoegenaamd. Hij was altijd wat ernstig, maar anders....

ROZENB. Mijn goede mijnheer van Toren, u moet mij goed begrijpen; als er geen andere redenen bestaan, hoeft u hem om mij niet te weren. Niets is treuriger als om familieleden tegen elkander op te zetten. Er zouden wel grondige redenen voor moeten bestaan voor ik dat zou doen. Maar spreken wij er niet meer over. De heele aanleiding was toch niet anders als die ongelukkige droom. Heb je de schilderijen in Arti al gezien, dames?

PIET (*tegen van Toren*). Een nobel mensch! Zoodra het iets nadeeligs geldt van een ander, weet hij een wending aan het discours te geven.

LOUISE. Mooie stukken, dunkt mij.

PIET (*tegen van Toren*). Mag ik u een weinig apart spreken?

VAN TOREN (*tegen Piet*). Over?....

AMALIA. Mij bevallen de tegenwoordige kunststukken niet.

PIET (*ter zijde gaande met van Toren*). Over.... ja, over Wouter en.... over nog iets anders wat mij meer ter harte gaat.

FRANS. Toch zijn er mannen onder van talent, heel veel talent.

AMAL. O, daar twijfel ik niet aan, maar ze spreken niet tot mijn gemoed. Ik meen nu niet die gewone voorstellingen uit het dagelijksch leven....

LOUISE (*schertsend*). Geen wonder; een paar koeien in de weide, of een rist uien zullen niet tot iemands gemoed spreken.

AMAL. Ik bedoel de hoogere, bij voorbeeld de bijbelsche stukken. Neen, daarin behoort geen realisme. Wat geven mij al die ordinaire gezichten? Ik althans vorm mij een geheel ander begrip van dergelijke verheven onderwerpen; 't is mij niet nobel genoeg.

ROZENB. Zal ik het eens onder vormen trachten te brengen, Amalia? In types van het gewone volk, in tafereelen vol kracht en leven maar ook vol ellendigen hartstocht zoekt men zijn kracht en verdringt juist door de realistische waarheid, die er in heerscht, het verheven, ja het goddelijke, laat ik liever zeggen, datgene wat goddelijk behoorde te zijn, en wat zich dan fletsch en op den tweeden grond vertoont. Dat zal u stuiten; heb ik het mis?

AMALIA (*nadenkend*). Neen, dat kan het wel zijn, Rozenberg

FRANS (*die gedurende dit gesprek altijd Piet en van*

Toren in het oog houdt). En toch is dat realistisch stuk prachtig in mijn oog.

ROZENB. Ongetwijfeld. Vol talent. Maar, niet waar Amalia, wij beschouwen de zaak van de meer geestelijke, de idealistische zijde?

FRANS (*tot Louise*). Sedert Wouter er mij opmerkzaam op heeft gemaakt, vertrouw ik hem niet meer. Hij spreekt mooi, en toch is het net of hij altijd een woordje te veel zegt en dat eene woordje....

LOUISE. Heb ik reeds lang opgemerkt. Mijn zuster evenwel....

FRANS. Ja, die heeft hij heelemaal ingepakt... Louise, kon ik hetzelfde van u getuigen....

LOUISE. Wat bedoelt u?

FRANS (*haar een brief gevende*). Deze brief zal het u nader verklaren. (*Louise steekt hem dadelijk weg.*) (*Luid*). En nu, mijnheeren, wordt het mijn tijd.

PIET. Goed, en ik ga mee.

FRANS. Adieu dames! (*Met innigheid zacht tot Louise.*) Adieu, Louise!

PIET. Dag, jufvrouw Amalia! Dag baron! (*Zacht en teeder tegen Louise.*) Jufvrouw Louise, vaarwel. O, ik hoop u spoedig weder te zien! (*Frans en Piet af.*)

VAN TOREN. Ga eens met mij mee, Louise. Piet Dolen heeft mij daar iets gezegd, wat van veel belang voor je is. O hé, je bloost al! Je begrijpt al zoo wat! Die meisjes, die meisjes!

LOUISE (*in verwarring*). Papa!

VAN TOREN (*tegen van Rozenberg*). Ik laat je expres alleen, sla nu je slag. Wel, wel, allebei mijn dochters kwijt, zoo in eens. En jufvrouw Kolk heeft me gespro-

ken van heen te willen gaan. Wat zal ik het eenzaam krijgen!

VI.

AMALIA, VAN ROZENBERG.

ROZENB. Goddank, Amalia, ik ben met u alleen, eindelijk alleen! Weet ge wel, dat ik mij onuitsprekelijk gelukkig zal gevoelen, als ik u eenmaal de mijne mag noemen?

AMAL. Ik hoop het, van Rozenberg.

ROZENB. Dan eerst zal mijn nederig landgoed een paradijs worden. Laat ons dan niet meer wachten om het heuchelijke tijdstip te bevorderen. Wat zou ons nog in den weg staan om ons engagement publiek te maken? Uw vader vindt het goed, zult gij nu nog dralen, Amalia?

AMAL. Neen zeker, als papa toestemt....

ROZENB. Staat ons natuurlijk niets meer in den weg.

AMAL. En zal ik dan ook eens kennis maken met uw famielje?

ROZENB. Ja, en toch.... zoo haastig zal dat moeielijk kunnen geschieden.... Je moet bedenken, mijn arme vader is zoo ziekelijk....

AMAL. Mij dunkt, des te meer reden dat de man kennis zal willen maken met zijne aanstaande schoondochter.

ROZENB. Ja en neen.... de dokter hoopt op beterschap. Is hij eenmaal reconvalescent, dan zou ook mijn mama meer tijd hebben.... een lieve vrouw, mijn moeder, ik houd zielsveel van haar. Je zal ook veel van haar houden.... Een godvruchtige vrouw.

AMAL. Laat mij dan kennis met haar maken.

ROZENB. Amalia.... ik moet u iets zeggen, wat mij verlegen maakt.

AMAL. Jou verlegen! Nu, dat gebeurt niet dikwijls.

ROZENB. Ja maar.... de positie is zoo kiesch. Wat ik u zeggen moet, geneert me zoo.... Denk toch vooral niet, dat ik aan grootheid hecht, aan nog eene andere grootheid namelijk als aan de grootheid van ziel, *la magnanimité de l'âme*, die ik zoo gaarne bij u heb ontdekt, maar.... alle menschen zijn niet dezelfde.

AMAL. (*een weinig gepiqueerd*). Wat bedoelt u?

ROZENB. Ach, ik zou haast zeggen, 't spijt mij zelf, maar.... ik ben.... van adel!.... o, laat mij uitspreken. Mijne ouders hechten zeer veel daaraan en ik vrees dat....

AMAL. Ik niet welkom zou zijn; dan Rozenberg zou ik....

ROZENB. Neen, neen, niets in overhaasting. Laat alles aan mij over. Of liever, ik kan alles aan u overlaten. Zien zij u, dan zijn ze reeds half, leeren zij u nader kennen, dan zijn ze geheel overwonnen. Hoe intusschen zal mama u kunnen waardeeren, zoolang ze aan vaders ziekbed gekluisterd is? En dan, ach, vrouwen hebben geen vooroordeelen, of liever ze worden meestal opgelost in de innige liefde, die woont in haar gemoed. Mama is licht te bekeeren, maar papa? Mag ik die lastig vallen op zijn krankbed? Mag ik zijn haast onduldbare pijnen nog verzwaren? En dan, Amalia, ik ken u, fier ding dat gij zijt; als soms mijn vader, humeurig door de vreeselijke pijn, die hij lijdt, u minder vriendelijk ontving, wel ik zou bang wezen u nog kwijt te raken.

AMALIA (*zeer ernstig.*) Rozenberg hoe veel jij aan je adelstand hecht, weet ik niet; een ding weet ik zeker, ik hecht er bepaald aan. De standen zijn ingesteld door Hoogerhand en zij mogen ons niet onverschillig zijn. En toch, niettegenstaande de meer nederige stand waarin ik geplaatst ben, zal ik uit uwe hand mijn hooger rang aanvaarden ~~zoo de Heer wil~~, zonder hoogmoed maar toch met innige vreugde. Ik mag dat ook doen, want de man moet de vrouw verheffen, en te meer hij haar verheft, des te beter huwelijk misschien, maar dan... en dat is mijne innige overtuiging, dan moet die verheffing ook zoodanig in den vorm zijn, dat ze haar niet in eigen oogen vernederen kan. Neen, van Rozenberg, door de achterdeur zou ik niet in uws vaders woning willen verschijnen.

ROZENB. O, maar dat is verrukkelijk, dat vereer ik in u, dat mag ook niet, en juist daarom....

AMALIA. Zou het dan, dit alles in aanmerking genomen, niet verstandiger zijn, met het publieke engagement te wachten?

ROZENB. (*zeer ernstig.*) Hoe zoo, meisjelief, vertrouwt ge mij niet?

AMAL. Er behoort in mijne oogen meer vertrouwen toe om in stilte dan in het openbaar geëngageerd te wezen.

ROZENB. Neen allerliefste, dat kan ik niet met u eens zijn. Begrijp toch hoe dikwijls ik afwezig moet zijn. Dan zullen ze u het hof maken, en dat is ondragelijk. Waarom zouden ze het niet doen? Hebben ze er niet het recht toe? Oprechtheid in alles Amalia, dat is immers uw beginsel zoowel als het mijne? Neen, gij moet voor de geheele wereld kunnen zeggen: ik ben geëngageerd, ik mag uwe

beleefdheden niet aannemen. Als Wouter of een van uwe andere kennissen u nadert, dan moet je kunnen zeggen...

AMALIA (*eenigszins driftig*). Waarom juist Wouter?

ROZENB. Omdat... nu ja dan, omdat ik hem het meest vrees.

AMAL. En hij komt haast nooit meer hier. Door uw toedoen niet, geloof ik... ja, werkelijk ik geloof het. Maar zeg mij dan toch, van Rozenberg, begin je nu al mijn goede vrienden van mij te verwijderen? Zoo jaloersch?

ROZENB. Goede vrienden!... goede vrienden zeg je? Reken je Wouter onder je goede vrienden? Sancta Simplicitas!

AMAL. Waarom dan niet?

ROZENB. Hoor eens meisjelief, tot nu toe heb ik gezwe- gen, maar nu ik onder vier oogen met je ben, moet ik je zeggen dat het waar schijnt te zijn dat mijnheer van Toren ergens in Gelderland, te Wamel meen ik, bekend is als de bonte hond. Hij schijnt daar stukjes uit te voeren, waarvan het beter is uit kieschheid te zwijgen.

AMAL. Dus weet je het niet zeker?

ROZENB. Ik meen het zeker te weten, maar ik ben altijd voorzichtig.

AMAL. Als je 't niet heel zeker weet, zwijg er dan van ter wille van mij. Van Rozenberg, daar zijn weinig menschen waar ik zooveel mee heb omgegaan, die ik zoo heb leeren achten als mijn neef Wouter. Zie je, ik weet, ik gevoel althans wel dat er meer omgaat in de wereld dan ons meisjes ter oore komt wat misschien ook maar heel goed is, — naar veel dingen is het beter niet te vragen, maar als Wouter, die zoo nobel schrijft, die jonge man,

haast te ernstig voor zijn jaren, als dat voorbeeld van openhartigheid toch een losbol was, o, mijn God, dan zou ik haast moeten twijfelen aan de geheele wereld... misschien ook aan u!

ROZENB. Heb je hem dan zóó lief?....

AMAL. Liefhebben.... nu ja, als mijn broeder, mijn oprechte vriend.

ROZENB. Je verdedigt hem wel met warmte!

AMAL. Zeker, maar om je te toonen, dat je niets van hem te vreezen hebt (*opstaande en hem een kus gevende*) verzoek ik u nu vriendelijk mijn vader te vragen om het engagement te laten doorgaan..... en laat mij nu een oogenblik alleen.

ROZENB. Aanbiddelijke, goddelijke Amalia! Nu naar uw vader! (*Hij kust haar hartstochtelijk en vertrekt door een zijdeur.*)

AMALIA. Foei, zeg zulke woorden toch niet.

VII.

AMALIA, JUFVROUW KOLK, WOUTER.

(*Wouter en jufvrouw Kolk hebben, binnenkomende, het slottooneel gezien.*)

JUFVR. KOLK. Wacht maar een oogenblik mijnheer.... Hemelsche goedheid... en hij deed net of ik... zoo'n slang! (*Ze vertrekt.*)

WOUTER (*die eerst op den achtergrond als genageld heeft gestaan, treedt langzaam naar voren, en ziet Amalia diep meewarig aan.*) Is het dan zóó ver, zóó ver, groote God, zóó ver reeds?

AMAL. Wat scheelt je, Wouter?

WOUTER, (*stampvoetend*). Maar dat mag en dat kan niet!

AMAL. (*hoog*). Waarom niet? Als toch mijn vader...

WOUTER, (*in zich zelf, met diep gevoel*). En toch mag het niet.

AMAL. Maar Wouter, moet ik het u vragen?... Sinds wanneer?

WOUTER. Rechten heb ik niet, maar 't schreit voor God. Verblinde word toch zoo ongelukkig niet... (*Amalia ziet hem eerst met fierheid aan, en verwijdert zich vervolgens*). Luister toch Amalia, luister in 's hemels naam.... (*Amalia is vertrokken*). 't Is waar, niets, niets heb ik in te brengen. Ik ben een gek, een groote dwaas! Maar men zou er ook krankzinnig van worden.

VIERDE BEBRIJF.

Studeervertrek van Wouter.

WOUTER, FRANS.

(*Er wordt getikt*).

WOUTER. Binnen!

FRANS. Bonjour!

WOUTER. Ga zitten. Louise wel?

FRANS. Perfect. Heb je Piet Dolen ook in den laatsten tijd bij je gehad?

WOUTER. Ik heb hem in lang niet gezien.

FRANS. Neen, het is maar wees voorzichtig met dat heertje.

WOUTER. Voorzichtig? Met hem? Waarom?

FRANS. Hij spreekt kwaad van je.

WOUTER. Van mij?

FRANS. Ja van je zedelijk gedrag.

WOUTER, (*vrij onverschillig*). He?... Zedelijk gedrag? Als het anders niet is...

FRANS. En weet je het groote nieuws al?... Arme kerel, het engagement van Rozenberg met Amalia is er door.

WOUTER. Zoo?... Ik verwachtte dat. Dus heeft mijn briefje aan van Toren niets uitgericht. 't Verwondert me niet. Het was een noodshot. Toch moest ik het doen.

FRANS. Van Toren, wat zou je bij van Toren uitrichten? En waarom hem niet liever spreken, in plaats van schrijven?

WOUTER. Daar valt immers niet met hem te spreken. Buitendien krijg ik gewoonlijk niet thuis of loop tegen dien baron aan.

FRANS. Maar zeg mij toch een ding. Je beide nichten zijn lieve, degelijke meisjes, jij zelf bent een logische kop, hoe komt in zoo'n famielje toch een man als je oom is?

WOUTER. Ik ben niet knap genoeg om in de geheimen der natuur door te dringen. Toch wil ik je een soort van oplossing geven. Mijn vader en mijn oom kon men beiden parvenus noemen maar het onderscheid was groot. De eene is er gekomen door hard en energiek werken, de andere door een rijke vrouw, en wat de meisjes betreft, Amalia's moeder heb ik eigenlijk niet gekend. Ze werd in de famielje het klompje goud genoemd en niemand scheen iets meer van haar te weten dan dat. Louises moeder was eene allerliefste vrouw en die heeft de beide meisjes opgevoed. Dat tweede huwelijk is voornamelijk door mijns vaders invloed tot stand gebracht.

FRANS. Nu, dat heldert wel wat op, maar ter zake. Hoor eens Wouter, de kogel is nu door de kerk en er is niets

meer aan te doen. Als vriend raad ik je nu, berust er in. Waarachtig je bent niet tegen van Rozenberg opgewassen. Zelfs ter wille van Amalia moet je je er niet mee bemoeijen.

WOUTER. Neen, ik laat het er niet bij. Wat ik doen moet, weet ik nog niet. Al houdt Amalia niet van mij, al heeft zij mij zelfs gekrenkt, toch is ze te goed om zoo diep ongelukkig te worden.

FRANS. Enfin, doe dan wat je niet laten kunt. Jou zaak staat toch wanhopig. Alleen maar, bedenk dat ik nog een harden dobber kan hebben om Louise te krijgen. Voor ik zoover ben, moet je op mijn hulp niet rekenen.

WOUTER. En op die van je vader?

FRANS. Ja, die zal je zien aankomen! Die is bang voor Rozenberg, letterlijk bang!

WOUTER. O, die ongelukkige vreesachtigheid!

FRANS. En toch schijnt er hier wel reden voor te zijn. Aangespoord door Louise en door jou, ook door hetgeen ik zelf van hem weet, heb ik aan papa geschreven, en luister welk antwoord ik ontving: „Verder mijn zoon, raad ik u aan het gevaarlijk sujet, waarover gij schrijft, met rust te laten. Kondet gij nog wachten tot na uw trouwen, het ware te wagen, maar zooveel tijd zult gij niet hebben, aangezien de man in kwestie, als vervolgd wordende door zijn schuldeischers, alle belang heeft bij een spoedig voltrekken zijns huwelijks en gij weet hoezeer hij den ouden man, gij weet wien ik bedoel, heeft weten in te pakken. 't Moge waar zijn dat ik als notaris stukken onder mijne berusting heb, die een zeker iemand sterk zouden compromitteeren, misschien zou het mij daar-

mede gelukken hem te verwijderen zelfs, maar dat is bij de verblindheid van den ouden heer in kwestie, zeer twijfelachtig, terwijl ook dan zelfs de vraag altijd nog overblijft of de jongere man in kwestie u in zijn val niet zou medeslepen. Gij weet dat ik u als mijn zoon, hartelijk liefheb, en er is geloof ik niemand, die mij noodzaken mag mijne eigene kinderen ongelukkig te maken. Enz." Ik moet nu maar alles aanwenden om heel gauw te trouwen.

WOUTER. Niet vlugger dan die panier percé. Die heeft honger en liefde tegelijk en is je nu reeds vooruit.

FRANS. 't Is waar, maar qu'y faire.

II.

FRANS, WOUTER, VAN TOREN.

VAN TOREN. Wouter, ik heb met jou een appeltje te schillen.

WOUTER. Een appeltje te schillen?

VAN TOREN. Jij hebt me dat briefje geschreven, niet waar?

WOUTER. Ja oom, mijn naam staat er onder.

VAN TOREN. Zoo, en schaam je je niet?

WOUTER. Neen oom, menschen die zich schamen schrijven anonyme brieven; ik heb er mijn naam onder gezet.

VAN TOREN. Zoo'n man te belasteren!

WOUTER. Oom, daar staat niets in wat op laster gelijk. Ik schreef alleen....

VAN TOREN. Ik wil niet hebben dat je schrijft.

WOUTER. (*lachende tegen Frans.*) Ah, par exemple, c'est trop fort!

VAN TOREN. Een man van zulke beginselen.

WOUTER. Maar laat ik u dan toch zeggen dat....

VAN TOREN. Zwijg!

WOUTER. Best oom, spreekt u dan alleen, ik zal zwijgen. (*Tegen Frans.*) Daar is toch niet mee te praten.

VAN TOREN. Zwijgen? Hadt je dat maar eerder gedaan. Om een eerlijk baron zoo zijn naam te bekladden, foei! Van Rozenberg, baron van Rozenberg, baron Teuthen van Rozenberg — een man van eerste famielje, wat meer zegt van adel. Maar daar ligt wat voor je in 't zout, hoor! Ik heb hem er over gesproken, ja, ja, ik heb....

WOUTER. (*wrevelig*). Dat's jammer, dat stond u niet vrij.

VAN TOREN. Ja, dat geloof ik wel, niet waar! Iemand belasteren en dan niet eens....

WOUTER. Als u een oogenblik bedaard kon wezen, dan zou ik....

VAN TOREN. Bedaard wezen? Ik weet van geen bedaard wezen. Als ik niet bedaard wil wezen, dan zal jij toelisteren, versta-je? Daarom ben ik je oom en ouder dan jij, dat voegt je!

WOUTER. Hé, oom, ik dacht dat men juist met de jaren bedaard werd.

VAN TOREN. Zwijg, als ik spreek!

WOUTER. Als je blijft.

FRANS, (*ter zijde*). Nu hij is langmoediger dan ik zou zijn.

VAN TOREN. Ik weet heel goed waar hem de schoen wringt. Ik ben lang zoo dom niet als je wel denkt.

FRANS, (*ter zijde*). Dat's te wenschen!

WOUTER, (*zeer bedaard*). Wel oom, zeg mij dan eens bedaard, waar wringt de schoen? Ik luister.

VAN TOREN. Je hebt zelf zin in Amalia, en dat komt bij iemand van zoo'n schandelijk gedrag niet te pas. Ik weet er alles van. Zoo'n huichelaar durft nog een ander betichten.

WOUTER. Oom, ik ben heel geduldig geweest, maar dat gaat wel wat te ver, niet waar? Komman wat heeft Piet van me verteld?

VAN TOREN. Dat's mijn zaak.

WOUTER. Wil u 't niet zeggen, ook goed, ik zal 't wel te weten komen, maar nu verzoek ik u één ding: kraam zulke gekheden niet tegen anderen uit. Intusschen van Rozenberg gesproken, met hem schijnt u dan al erg ingenomen.

VAN TOREN, (*schreeuwend*). Ja, met *baron* van Rozenberg ben ik heel erg, versta je, heel erg ingenomen.

WOUTER. Ja oom, dat versta ik! Maar iedereen denkt er niet zoo over.

VAN TOREN. Wat geef ik daarom?

WOUTER. Uw oude vriend Smit bij voorbeeld. Heeft u wel opgemerkt dat die minder op hem gesteld is? Of zou die ook zin in Amalia hebben?

VAN TOREN. Best mogelijk, die is een oude gek!

WOUTER. Bedaard oom, daar zit zijn zoon. U zegt ook maar alles wat u voor den mond komt.

VAN TOREN. O... neem me niet kwalijk... ik zei het maar uit malligheid... ik... ik meende een meisjesgek.

FRANS (*schaterend*). Ga uw gang maar mijnheer, u ziet wel dat ik het niet anders opneem, want ik kan me niet houden zoo aardig vind ik het.

WOUTER. Ja, 't is ook waarlijk het beste, alles maar als gekheid op te nemen.

VAN TOREN. Neen, neen, ik weet van geen gekheid.

WOUTER. Ernstig dan. U zegt dat ik den baron gelasterd heb, terwijl ik niet anders gedaan heb, als u vriendelijk te verzoeken, in het belang van uw eigen dochter...

VAN TOREN. In het belang van je zelf

WOUTER. Goed. We kunnen dat belang zelfs laten rusten... dat ik niets anders gedaan heb, dan u dringend te verzoeken het engagement nog wat te verschuiven.

VAN TOREN. Ja, en waarom vraag je dat? Om den baron te kunnen benadeelen, kwaad van hem te spreken. De baron heeft het er dadelijk in gezien.

WOUTER. Niet om kwaad van hem te spreken maar omdat ik niet gunstig over hem denk.

VAN TOREN. Dat zal hem wel spijten dat jij...

WOUTER, (*gemoedelijk*). Oom! hoe komt het toch dat u zoo heel anders met mij is dan vroeger? U houdt veel van dien baron, niet waar? maar is dat nu een reden om iedereen te verwijderen waaraan u vroeger gehecht was? Als ik, door mijn op zichzelf vrij onschuldig briefje den man onrecht heb gedaan, dan zal ik de eerste zijn om mijn excuus te maken.

VAN TOREN. Wel zeker! dat's gemakkelijk, eerst maar beleedigen en dan excuus vragen.

WOUTER, (*wrevelig*). Neen, dat is zoo gemakkelijk niet voor iedereen.

VAN TOREN. Kort en goed, wat heb je tegen hem?

FRANS (*zacht tot Wouter*). Zeg hem niets, nu niets.

WOUTER. Als ik dat nu zeggen kon, had ik immers niet behoeven te vragen om wat te wachten. Ik vrees alleen.

VAN TOREN. Juist, je vreest hem, dat 's de zaak!

WOUTER. Oom, ik zeg niet dat ik *hem* vrees, maar alleen dat ik bang ben dat...

VAN TOREN. Dan ben je toch bang!

WOUTER (*tegen Frans*). Als de man driftig is, kan men niet met hem redeneeren.

VAN TOREN. Weet je wie je opstookt? Die mijnheer daar je tegen spreekt. Die heeft den ouden Smit ook opgestookt, en dat zit hem allemaal in Louise. Pieter Dolen is een goed vriend van van Rozenberg en zoo is die jongen bij mij aan huis gekomen, en hij is dol op Louise en dat kan jou vrind niet velen, daar zit hem de knoop.

FRANS, (*ter zijde*). Daar word ik er waarachtig ook in gehaald. (*luid*). Mijnheer van Toren, ik die mijnheer den baron altijd voor zoo'n respectabel man heb gehouden.

VAN TOREN (*tegen Wouter*). Zoo! Nu hoor je 't eens. (*tegen Frans*). Dat doet me plezier dat je daar zoo rondement voor uit komt. (*Tegen Wouter*). En nu heb je 't van je eigen vriend gehoord wat je voor een perceel bent. Je zet geen voet meer bij me aan huis, versta je?

WOUTER. Maar oom....

VAN TOREN. Ik wil van geen oom weten, je bent mijn neef niet meer.... Geen woord! Laat me met rust!

WOUTER. Dan zal ik u maar niet uitlaten ook.

VAN TOREN. Ik wil niet dat je mij uitlaat!

III.

FRANS, WOUTER.

WOUTER. Nu ben ik een banneling! Heb je ooit zoo'n man ontmoet?

FRANS. Men wordt zelden overreden door een fatsoenlijk rijtuig.

WOUTER. Jij verstaat de kunst perfect om de vuilnis karren te mijden.

FRANS. Jij loopt ze tusschen de wielen.

WOUTER. Och, laat ons niet twisten, het verveelt me zoo. *(Hij neemt een boek in handen en leest.)*

FRANS. Ben je nu boos op mij?

WOUTER. Ik weet niet. De heele wereld verveelt me en jij ook.

FRANS. Dat's duidelijk.

WOUTER. Beleefdheid komt tusschen ons niet te pas.

FRANS. Dat merk ik.... Nu, adieu dan! *(Hij wil gaan en blijft staan bij de deur.)* En toch, neen, ik wil nu eenmaal niet op die wijs vertrekken.... Wouter, je bent onrechtvaardig.... Zou je je beste vrienden verstooten alleen om de dolle handelwijze van den ouden Van Toren?

WOUTER. Dol, ja, dol.... Watervrees heeft nog niet zooveel kwaad gedaan als menschenvrees. Hoe kan je zeggen dat je van Rozenberg voor respectabel houdt?

FRANS. Waarom niet! Met de wolven moet men huielen.

WOUTER. Maar hoe komt het over je lippen. Ik begriip het waarachtig niet. Ik sta voor die dingen.

FRANS. *(Wouter nadenkend aanziende).* Raar, onpraktisch mensch! *(Hij loopt als in tweestrijd door de kamer en neemt een opengeslagen boekje op, dat op een tafeltje ligt. Lezende.)*

Zwei Seelen und ein Gedanke

Zwei Herzen und ein Schlag.

't Raadsel is opgelost! Als je hersens opgevuld zijn van die sentimenteele lectuur.

WOUTER. Wat bedoelje? O, 't drama van Halm. Een heel interessant werk.

FRANS. Voor de liefhebbers! Zwei Herzen und ein Schlag. Sentimenteel is het tenminste wel.

WOUTER. Wat? die enkele regels, die er eenvoudig als een lied inkomen of het geheele werk? Oordeel toch zoo oppervlakkig niet.

FRANS. Duitsche lektuur, hé! Je moest liever wat fransch lezen, dat zou je wat oprisschen.

WOUTER. Ik lees fransch zoowel als duitsch. Ik waardeer het goede zoowel in het een als in het andere. Ik mag dat drama heel graag.

FRANS. Zoo? Mag ik het dan eens meenemen?

WOUTER. Och ja, maar 't zal jou niet bevallen.

FRANS. Wat bevalt er jou dan zoo in?

WOUTER. Daar zijn weinig werken waarin de liefde, de toegenegenheid tusschen man en vrouw, zuiverder wordt opgevat.

FRANS. En daarom zal het mij niet bevallen! Laat Louise het niet hooren.

WOUTER. De triomf der liefde zou men het drama kunnen noemen. De waarachtige liefde overwint alle vooroordeelen, maar dan moet het ook een liefde zijn, die ontstaat uit warme bewondering van elkanders hoedanigheden, zonder bijredenen.

FRANS. En die liefde van rozengeur en maneschijn, waar leidt ze toe? Tot het onmannelijk neerknielen voor zijn meisje.

WOUTER. Volgens Halm niet. Ze leidt tot de schoonste

galanterie. Galanterie, woord van velerlei beteekenis; galanterie, gevaarlijk wapen voor elken schurk; galanterie, ridderlijk gevoel van den man, ontstaan uit hoogachting voor de vrouw. Trouwens, dan eerst kan de achting, die het voedsel der ware liefde is, iets beteekenen, als men zelf achting verdient; geen hartstocht, geen vrouw, het minst van allen de omgang der wereld ontrove den man zijn onafhankelijkheid van geest; laat hij de galanterie zoo ver overdrijven van die onafhankelijkheid af te zweren en zijn vrouw zelve zal den eersten steen op hem werpen.

FRANS. Dat stuk speelt zeker niet in onzen tijd.

WOUTER. Neen, zeker niet.

FRANS. 't Is te begrijpen. Laat ons dat poëtische woord van *liefde* eens op zij zetten, en zeg mij dan, wat is in onzen tijd het huwelijk anders dan een maatschappelijke instelling, een contract dat men geteekend heeft en waaraan men zich dus houden moet, maar overigens....

WOUTER. Men zou het bijna gelooven, al wordt die verbindtenis heilig genoemd, en al heeft men haar zelfs tot sakrament verheven. Laat ons billijk zijn, zij die zeggen: als de honger verschijnt, verdwijnt de liefde, zijn wel is waar buiten de waarheid, want de voorbeelden zijn bij duizenden voorhanden, dat de vrouw blijft liefhebben, waar de man den honger niet wren kan, maar zij die een huwelijk zonder nagedachte, vernederend voor den man achten, hebben gelijk, want daaraan ontbreekt de waarborg tot duurzaamheid, het fundament, dat is: degelijkheid. Ik keur wekelijke gevoeligheid het allerminst in den man goed, ik wil mij niet plaats

buiten de maatschappij maar wel haar afvragen of het geen logen is, als ze van goede huwelijken revelt, omdat *hij* van goede famielje is, omdat *zij* tonnen gouds medebrengt? Zeg mij dan toch, wanneer bedoelt men met *goed huwelijk*, hunne karakters passen bij elkander, zij hebben elkander oprecht lief?

FRANS. Het tafereel is duister, Wouter, wat je schildert!

WOUTER. Komaan, wanneer ge in de salons komt, wie zijn er niet zelden de *enfants chéris des dames*? Mannen van geest, van routine althans, die door de ouders, vooral door de moeders, worden gevierd. Die *roués* hebben van de wereld met volle togen genoten; zij weten hunne meerdere jaren door aardige dartelheid te doen vergeten, dartelheid die te verrassender in het licht dier huisselijke kringen verschijnt naarmate ze in duisternis verkregen is. Ze hebben geleerd de vrouw te minachten, en nu, vermoeid van de vele gesmaakte genoegens, willen ze uitrusten aan den boezem van een lief, schuldeeloos kind! *Zij* doet een goed huwelijk, zij heeft niets en *hij* heeft geld, dus... alles, of wel: hij aast op haar fortuin omdat hij een naam heeft, zoo vaak de vrijbrief om door de wereld te lanterfant. O, het ware geluk is zoo nimmer te vinden en meer dan tijd is het ernstig er op te wijzen, dat er nog iets hoogers is dan zoogenaamde goede huwelijken of brillante partijen: *verbindtessen uit innige sympathie*; dat er nog iets beters bestaat voor een meisje dan een schatrijk of hooggeboren galant, dit: *een man die het vertrouwen waard is wat hij eischt*; dat de beste gaven zijn: voor den man een helder hoofd en onbedorven zeden, voor de vrouw lief-

lijkheid van leest, goedhartige geestigheid, echt vrouwelijke zedigheid. O, geloof het toch hoe verder een natie zich van die gronddenkbeelden, die door alle eeuwen schoon blijven, verwijdert, hoe dieper ze zinken zal!

FRANS (*met gevoel*). Wouter, onze karakters verschillen veel. Ziedaar, ik wou dat ik wat meer op je geleek.... Ik zag je zoo gaarne gelukkig!

WOUTER. Ge zult althans gevoelen, Frans, dat wat je dikwijls onverstand bij me noemt, ook een anderen naam mag dragen — die van karakter.

IV.

DE VORIGEN. VAN ROZENBERG.

(*Van Rozenb. komt brutaal op, zonder tikken.*)

WOUTER. Mijnheer!.... hoe komt u zoo....

ROZENB. 'k Verlang satisfactie.

WOUTER. Waarom?

ROZENB. Heb je den ouden Van Toren gesproken?

WOUTER. Ja wel.

ROZENB. Dan weet je genoeg.

WOUTER. Ik weet niets.

FRANS. Ik was er bij, maar ik kan u betuigen....

WOUTER. Zwijg Frans, ik zal antwoorden.

ROZENB. Heb je mijn huwlijksplannen in den weg willen staan?

WOUTER. Het engagement heb ik willen vertragen, in zoo verre ja!

ROZENB. Op welke gronden?

WOUTER. Als u mijn oom gesproken heeft, kent u ze zeker.

ROZENB. Die belediging zal je met je bloed betalen!

WOUTER. Misschien.

FRANS. Mijnheeren!

ROZENB. Zie hier mijn kaartje.

WOUTER. Een duel! Dat neem ik niet aan.

ROZENB. Lafaard!

WOUTER. Geen beledigingen, hier althans niet.

FRANS. O, die oom, die oom! Zoo'n ellendige babbelaar.

ROZENB. Waarom duelleer je niet en laster je wel?

WOUTER. Laster is een groot woord.

ROZENB. Is het zóó groot? Vecht dan.

WOUTER. Ik duelleer niet, zeg ik je. Zal de eerste de beste belediger mij noodzaken iets te doen wat tegen mijn beginsel strijdt? Denk je dat ik er trek in heb, om eerst bloed te zien, en dan dat bloed weer af te drinken met iemand als u?

ROZENB. Op leven en dood dan, mij om het even!

WOUTER. Ik spot niet met een menschenleven.

ROZENB. O, wie in een duel iemand doodt....

WOUTER. Kan ook een moordenaar zijn. Genoeg. Laat mij met rust.

FRANS. Maar mijnheeren, kan deze twist niet bijgelegd....

WOUTER. Neen, ik heb mij alleen te verantwoorden tegenover mijn oom, maar ook die zal zich verantwoorden voor mij. Ik heb niet gelasterd.

ROZENB. Mij niet benadeeld ook?

WOUTER. Dat kan zijn.

ROZENB. Maar ook dat duld ik niet. Schrijf een brief aan van Toren en trek je woorden in.

WOUTER. Daar ben ik nog niet aan toe.

ROZENB. Welnu, ik ga uit deze stad. Daarom geef ik je acht dagen den tijd, en zoo je dan de voldoening die ik eisch, niet gegeven — je lasterlijke taal niet schriftelijk hebt ingetrokken, zal ik je op de eerste publieke plaats zoodanig aan de kaak stellen, en dat ten overstaan van honderden, dat we dan zullen zien of je duelleert of niet. Mijnheer Smit, u is getuige van wat ik zeg! Vaartwel, mijnheeren!

V.

WOUTER, FRANS.

WOUTER. De woorden intrekken, in eeuwigheid niet.

FRANS (*onrustig heen en weder loopende*). Ha, de ellending, hij zal het doen ook!

WOUTER. Als hij er iets mee bereiken kan wel en anders niet.

FRANS. En wat moet er dan van je worden. Je weet hoe men denkt over iemand, die in het openbaar beledigd is en niet duelleeren wil.

WOUTER. Ik zal het afwachten. Tegen mijn principe handel ik niet, al zij het ten koste van mijn eer. Ik doe geen moord en ik laat niet moorden. Ook stoor ik mij niet aan mooie namen om leelijke dingen te verbloemen. O, ik weet al lang dat in elke maatschappij van beschaving, in elke maatschappij waar men zijn eigen rechter niet mag zijn, de doortrapte fielt niet zelden iets voor heeft bij een eerlijk man.

FRANS. Maar, dat is nu God geklaagd. . . . zoo iets mag niet geschieden! . . . Ik kan het niet helpen maar. . . . zie

je, dan in 's hemels naam, dan.... Ik *wil* niet dat je zijn slachtoffer wordt.... Dan *mijn* beurt.... Baron, we zullen zien!

WOUTER. (*verbaasd*) Maar Frans!

FRANS. Neen, laat mij begaan.... ik heb alle moeite gehad om mij in te houden.... Wouter, ik ben je vriend en dat zal je zien.... Mijn vader kan helpen als hij wil.. hij *moet* willen! Dadelijk zal ik hem schrijven. Ha, mijnheer de baron, met Wouter geen cartel, dat vleesch is te goed voor je — *wij* zullen een lans zamen breken, die partijen staan meer gelijk!

WOUTER. En.... Louise,.... Frans, denk er aan.

FRANS. Louise!.... Waarom haar naam genoemd? O, ik heb haar zoo lief.... en toch.... Laat er van komen wat wil, met voorzichtigheid zooveel mogelijk, maar voortgaan zullen wij! Ik bezit je vertrouwen Wouter, maar ik wil het ook waard worden!

VIJFDE BEDRIJF.

Fraaie receptiezaal bij Van Toren.

I.

LOUISE, AMALIA.

LOUISE. Zoo droefgeestig en dat op een feestdag, papa's verjaardag?

AMALIA. Wat geeft zoo'n verjaardag als men heel andere dingen aan het hoofd heeft.

LOUISE. Maar.... heb je dan niet alles wat je wenscht. Als ik nog droefgeestig was! Mij wordt door papa iemand

opgedrongen, die ik niet hebben wil, een jongen die nog veel kinderachtiger is dan ik zelf. Maar 't zal papa niet helpen, dat's een troost! Ik neem hem eenvoudig niet... (*gemoedelijk tegen Amalia*) Amalia, waarom ben je toch zoo stil? Zeg het mij eens, toe!... Wees eens vertrouwelijk met je zuster.

AMALIA. Als ik het zelf maar wist! (*Zij schreit.*)

LOUISE. Wil ik het dan eens weten?... Voel je je eigenlijk wel gelukkig met van Rozenberg?

AMALIA. (*opschrikkende.*) Dat heb ik niet gezegd!... Ach, ik ben zoo geslingerd... Is men er dan eindelijk in geslaagd, met u allen wantrouwen te zaaïen in dit ongelukkig hart!

LOUISE. Zusjefief, van daag is het een groote dag, een dag die voor goed moet beslissen of wij ongelijk hadden. Laat ons begaan (*haar een kus gevende.*) Toe, vertrouw ons nu eens! Is hij uw liefde waard, waarom zou ik hem dan ontrooven? (*Op vroolijken toon.*) Ik die mijn eigen galant heb.

AMALIA. O, als het waar kon zijn, als die man slecht was, die zoo innig godsdienstig spreken kan....

LOUISE. Kalm Amalia, bedaar!... Heb eens hoofdpijn van daag.

AMALIA. Ach, geloof mij dat ik het heb.

LOUISE. Des te beter, zou ik haast zeggen, vroom zusje, dan jok je niet. Heb hoofdpijn, en blijf op je kamer tot etenstijd, dan zal misschien alles afgelopen zijn. Maak nu maar dat je weg komt, gauw, want ik hoor iemand aankomen.

AMALIA (*aangedaan.*) En zal je me dan alles vertellen wat er omgaat, alles? (*Ernstig.*) Want voor alles komt

het er op aan, niet hoe anderen, maar hoe ik zelf over hem oordeelen moet. Kan ik staat op je maken?

LOUISE (*als Amalia vertrokken is.*) De goede meid heeft een moeilijken dag. Maar 't is een crisis. Wie weet waar het goed voor is.

II.

LOUISE, VAN TOREN.

LOUISE (*haar papa tegemoet gaande.*) Hartelijk geluk met uw verjaardag, papa.

VAN TOREN. Dank je, dank je wel. . . . Waar is Amalia?

LOUISE. Erge hoofdpijn, papa, erge hoofdpijn. Ja daar souffreert ze veel aan tegenwoordig.

VAN TOREN. Dat's jammer op mijn feest! Zal ik haar dan in het geheel niet zien?

LOUISE. Vermoedelijk wel, ze neemt nu juist wat rust om aan tafel te kunnen komen.

VAN TOREN. 't Zou al heel jammer wezen als ze niet kwam, want de baron komt ook. O meid, ik ben in zoo'n goed humeur vandaag, ik heb een aardige verjaardag! . . . en nu moest het er bij jou ook maar doorgaan, Louise.

LOUISE (*lachend*). Moet het er bij mij doorgaan, papa?

VAN TOREN. Malle meid, ik meen met Piet.

LOUISE. Met Piet, papa, u meent met Frans.

VAN TOREN. Neen, neen, met Piet.

LOUISE. Neen papa, dat meent u niet, dat kan u niet meenen. Piet is nog een kwade jongen.

VAN TOREN. Een kwade jongen! Hm! omdat hij jong is? Dat's beter dan oud. En die zoogenaamde kwade

jongen heeft een rijke papa; waarachtig geen kwade partij, hoor!

LOUISE. Frans bedoelt u, die heeft een goed hoofd, een goed hoofd, dat is eigenlijk het ware kapitaal, dat gaat niet weg, dat blijft, dat weet u wel... Neen, neen, papatje, laat mij nu praten. Frans, de zoon van uw ouden vriend, de man die we al zoo lang kennen... en wil ik u nu wat in vertrouwen zeggen? Piet neem ik niet, wezenlijk niet papa, ik doe het niet. Als u me er toe forceerde, dan zei ik nog neen voor den wethouder... toe, toe, toe, toe, zeg maar dat het goed is, 'k neem toch geen ander als Frans, en 't is zoo vervelend voor meisjes als ze eerst een halve tering moeten krijgen voor dat de ouders het goed vinden.

VAN TOREN. Arme Piet!

LOUISE. Arme Frans, dat staat er tegenover.

VAN TOREN. Als het dan niet anders kan... vandaag wil ik niets weigeren... neen, vandaag niet.

III.

DE VORIGEN, SMIT, FRANS.

LOUISE (*beiden ziende binnenkomen, vliegt naar hen toe*). O Frans, o Frans, mijnheer Smit, mijnheer Smit, het is er door, het is er door! Hij vindt het goed, hij vindt het goed. Papa vindt het goed!

FRANS. Wat is dat?

VAN TOREN (*tegen Smit*). Nu ja, mijn oude vriend, als je 't ook goed vindt.

SMIT. Ik? (*Hij geeft Louise een kus*.) Ik heb altijd heel veel van de meid gehouden.

FRANS (*ter zijde.*) Te veel zelfs.

VAN TOREN (*tegen Frans, met eenig gevoel.*) Maak haar gelukkig!

FRANS. Mijnheer van Toren, ik hoop het vertrouwen, dat u in mij stelt, te verdienen. Ik heb haar innig, oprecht lief.

VAN TOREN (*ter zijde.*) Ja, ja.... en toch.... enfin het is niet anders!.... Louise, ga je met mij mee?

FRANS. Nu reeds?....

VAN TOREN. Ja, ik heb haar wat mee te deelen onder vier oogen.

SMIT. Laat dat nu maar zoo, want ik moet je absoluut spreken.

IV.

SMIT, FRANS.

FRANS. Welnu, papa, wat heeft u me te zeggen?... Nu, papa?....

SMIT. Frans, je herinnert je nog ons laatste gesprek over Louise?

FRANS. Ja papa, maar.... dat's nu toch van zelf vervallen.

SMIT. Goed, ik heb me immers geretireerd, maar dat neemt niet weg dat ik dringende behoefte heb aan vrouwelijke hulp.

FRANS. Welnu, papa, neem een huishoudster.

SMIT. Daar denk ik juist over, de huishoudster van van Toren.

FRANS. Gaat ze dan hier van daan?

SMIT. Dat zou dan wel dienen... Begrijp je me niet?

FRANS. Wel dienen?... O, u wil haar trouwen misschien?

SMIT. Ja, waarom niet?... Voor mij zoo kwaad niet... Restes van schoonheid.... je hebt er me zelf op attent gemaakt.

FRANS (*aarzelend*). Ik.... ik ben er toch niet erg voor, papa.

SMIT. Wat?... en jij hebt me op het idee gebracht.

FRANS. 't Is waar, maar ik ken haar nu beter dan toen. Wacht u nog een beetje, dan doet u mij plesier.

SMIT. Ik moet alweer voor jou plesier....

FRANS. Och neen, papa, maar ik heb mijne oogen niet in mijn zak. Ik heb er mijn bepaalde reden voor.

SMIT. Goed, ik kan nog wel wachten, maar als ik lang wacht, dan krijg ik de deksel op mijn neus.

FRANS. Toch vooreerst nog niet wil ik hopen.

SMIT. Zonder gekheid, ik begin oud te worden, en je weet, het spreekwoord zegt: de ouderdom komt met gebreken. Als ik het pootje krijg of zoo iets, past een vrouw je altijd beter op dan een huishoudster.

FRANS. Ideale opvatting van het huwelijk, zou Wouter zeggen.

SMIT. Ideaal? Wat geef ik om ideaal? Ben ik dan zelf een ideaal? Omdat je nu de dwaasheid begaat om een meisje zonder geld te nemen.

FRANS. Maar papa, is juffrouw Kolk dan zoo rijk?

SMIT. Zoo rijk neen, maar dat's een ander ding. Ik heb mijn koetjes op het droog, dan kan men doen wat men wil.

FRANS. Vreemde beginselen papa.... maar laat ons liever over wat anders spreken. Waarom heeft u in 's hemelsnaam mijn twee laatste brieven niet beantwoord.

SMIT (*boos*). Omdat je nu eenmaal weet, dat ik mij met die zaak niet inlaat.

FRANS. Niet inlaat papa, maar mijn God het welzijn van Amalia is er mee gemoeid.

SMIT. Kan ik het helpen? Wat heb ik met Amalia te maken? Ben ik haar vader? Heb ik haar gezegd dat ze dien baron vrijen moest? 't Is bij die meisjes ook, als 't maar een baron is, wat voor een dat doet er niet toe.

FRANS. He, papa, hoe egoistisch geredeneerd!

SMIT. Egoistisch? In geen deele! Mijzelf heb ik niet op het oog, jou, niet anders dan jou; ik zou toch zeggen dat mijn eigen vleesch en bloed.... mijn zoon....

FRANS (*ter zijde*). Ja papa, u moet ik van den prozaischen kant aanpakken, toegeven moet u. (*luid*.) Ik geloof graag dat u het voor mij niet doen wilt, maar u ziet het niet goed in.

SMIT. Beste jongen, ik begrijp heel goed dat je er tegen opziet om dien baron tot je zwager te hebben, maar weet je wel dat hij geen katje is om zonder handschoenen aan te pakken?

FRANS. Gesteld eens papa, dat wij aan elkander geparenteerd worden en die baron maakt zijn geld op.

SMIT. Dat kan hij niet, 't is al meer dan op. Daarom moet hij zoo gauw mogelijk trouwen.

FRANS. Dus gaat ook het geld van Amalia.

SMIT. Dat's te bewijzen door den regel van drieën.

FRANS. Dat het geld van van Toren dan ook in de kroes gaat is te bewijzen door den kettingregel.

SMIT. Waar wil je naar toe?

FRANS. De rest begrijpt zich van zelf. Het heele huisgezin, met God weet hoeveel kinderen, komt dan met-

dertijd ten laste der famielje, en dat leert de praktijkrekening! Daar ik nu toch al dwaas genoeg ben om een vrouw te willen nemen, die niet rijk is....

SMIT. Hm....hm.... een gek geval.... Ik zal zien wat ik doe, ik zal zien wat ik doe, maar 't is zoo'n gevaarlijk heer. Zeker is het, dat ik papieren onder mijn berusting heb, die, als ik ze onder de menschen bracht, hem voor altijd zouden ontmaskeren.

FRANS. Maar als u dat doen kan, waarom doet u 't niet?

SMIT. Ik heb eens gelezen dat een gewonde, een stervende leeuw zelfs, nog allergevaarlijkst is, en zoodra men hem nadert, den aanvaller nog met zijn klauw een arm afscheurt. Ik wil het wel weten, ik ben bang voor hem. Ik weet al te veel van dien man.

FRANS. Ik zou hem nooit bij een leeuw vergelijken, dan liever bij een lion.

V.

DE VORIGEN, WOUTER.

WOUTER. Wel?

FRANS. Alles gaat goed.

WOUTER. Ben je dan vooruit gekomen.

FRANS. Neen.

WOUTER. En je zegt....

FRANS. Ik wanhoop niet en zoolang men nog hoop heeft gaat het goed. Ik heb nog genoeg pijlen op mijn koker. Als papa maar wilde....

SMIT. Wilde.... wilde.... maar ik durf niet, om jou niet.

WOUTER. Maar wat zou u dan kunnen doen, mijnheer Smit?

SMIT. Ik heb dokumenten onder mijne berusting, waarmede ik....

WOUTER. Maar dan is u verplicht....

SMIT. Als vader, mijnheer, ben ik verplicht de belangen mijner kinderen ten allen tijde voor oogen te houden.

FRANS. Maar heb ik u dan niet overtuigd?

SMIT. Overtuigd niet, ik moet er over nadenken, bedaard nadenken.

FRANS. Tot dat het te laat is. Goed, ik ga terwijl mijn weg. Pieter Dolen heb ik geschreven dat hij moet overkomen en ik ben zeker dat hij komt.

WOUTER. Wat zal die er aan doen?

FRANS. Dat zal je zien,

WOUTER. En hoe weet je, dat hij overkomen moet?

FRANS. Louter door hem te schrijven, dat zijn beeren al bruliend naar zijn vader gaan. Daar is hij vreeselijk bang voor. Een week geleden raadde ik hem, in zijn belang, dringend aan om zijn kleermaker te betalen. Gisteren was dat nog niet gedaan, en daarop schreef ik hem dadelijk, dat de man van plan was zelf naar zijn vader te gaan als hij het geld van daag niet had. Daar van is geen syllabe waar, maar hij *moet* komen en dat zal hij ook.

VI.

DE VORIGEN, PIET, JUFVR. KOLK.

JUFVR. KOLK. Kom maar binnen, mijnheer Dolen.

FRANS. (*tegen Wouter*) Wat heb ik je gezegd (*tegen Piet*) Wel Amice, hoe gaat het?

PIET. Vrij wel. (*Zacht tegen Frans*). Ik ben bij je aan huis geweest. Ik had je zoo graag alleen gesproken.

WOUTER. Piet, je hebt wonderlijke dingen van me verteld.

PIET. Ik?... Hoe zoo?

WOUTER. Niet waar, Frans?

FRANS. Ja, je hebt leelijke dingen van Wouter aan van Toren verteld.

PIET. Waarachtig niet... ik?

FRANS. Vrindje, neem een raad aan. Als ge iets niet wil overgebracht hebben, zeg het dan niet aan van Toren. Ge hebt Wouter van onzedelijkheid beticht.

PIET. Dat is te zeggen....

WOUTER. Geen omwegen. Hoe kom je daaraan?

PIET. Dat mag ik niet vertellen.

FRANS. Dan verzoek ik voortaan van je bezoeken verschoond te blijven.

PIET. Nu dan, de baron heeft het me verteld.

FRANS. Zoo? en wat heeft hij verteld?

PIET. Neen dat....

FRANS. Gauw, als je blijft! We zijn geen kwade jongens.

PIET. Nu dan. Dat Wouter een liefdesverklaring aan een getrouwde dame te Wamel heeft gedaan en dat hij daar in een woord heel ongunstig bekend is. Hij sprak zoo ernstig, dat ik 't wel gelooven moest.

JUFVR. KOLK (*zuchtend*). Dat hij ernstig spreken kan, ja, dat heb ook ik ondervonden.

PIET. Ook weet ik dat u nog al eens daarheen gaat.

WOUTER. Uitstekend! Ik ga er heen, dat is zoo.

PIET. Hij heeft ook gezegd dat ik daar gerust naar den heer van Toren onderzoek kan doen.

WOUTER. En waarom ga ik er heen? Om te zorgen voor een half krankzinnigen broeder, die dat erken ik, niettegenstaande al mijne pogingen, daar vele dwaasheden doet, veel van zich spreken laat.

JUFVR. KOLK. Ja, die baron van Rozenberg heeft hier al wat kwaads gewrocht!

FRANS. Spreekt u zoo, ik dacht dat u hem graag lijden mocht, Jufvrouw Kolk....

JUFVR. KOLK. Neen, niet meer! Hij bedriegt de harten van arglooze meisjes en dat is slecht!

FRANS (*lachend*). Ja, ja! (*tegen Piet*) En waarom heb je de stad zoo gauw verlaten.

PIET. Wel, ik had afspraak met Rozenberg gemaakt.

FRANS. Natuurlijk, anders kwamen de leugens te gauw uit.

PIET. Leugens? Wat meen je?

SMIT. Ja, leugens mijnheer. Die baron is de immoreelste, maar tevens de knapste, de vlugste mensch althans, die ik ken. Zijn middelen heeft hij reeds lang opgegeten. Toch is hij een Don Juan, en om dat te kunnen blijven is hij ook een Robert Macaire geworden. Hij vecht goed, hij danst goed, hij praat goed, hij zingt goed — dat's te zeggen met een versleten stem, maar toch niet kwaad, hij kent den bijbel even goed als Paul de Kock, en zoo weet hij zich door alles heen te slaan. Hoeveel duels hij al gehad heeft! En geen dame of ze is dol op hem!

JUFVR. KOLK (*ter zijde*). Geen wonder dat ik....

SMIT. Thans heeft hij nog in Woerden een dame wonen, een vrouw die hem niet loslaat, en de eenige die

hem schijnt aan te kunnen. Daar hij echter niets meer ter wereld bezit, moet Amalia zijn geruïneerd vermogen herstellen. En dat is de man van uw vertrouwen. Ik zeg dat omdat het mij toch warm maakt, als ik zooveel slachtoffers om mij heen zie.

JUFVR. KOLK. Ach ja, mij ook!

WOUTER (*ter zijde*). Die man kan dan toch warm worden!

PIET. Maar.... daar gaat mij een licht op.... dan heeft hij mij ook bedrogen, maar dan begrijp ik alles... dan.... maar wat duivel, dan heeft hij....

FRANS. Wat bedoel je?

PIET. Nadat ik uw brief had gekregen om den kleermaker te betalen, heb ik, hoewel ik vroeger al twee honderd gulden geleend had, het in vol vertrouwen aan hem meegegeven, omdat hij toch naar de stad ging.

FRANS. Althans dat gezegd heeft. Vandaag komt hij pas in stad. Ik weet het van Louise.

PIET (*verbaasd*). Weet jij dat van Louise?

FRANS. Ja, waarom niet?

PIET (*ter zijde*). Zoo familjaar met haar!

WOUTER. Wil ik je eens wat zeggen? Al dat geld is naar de planeten, vrindje!

PIET. Dat is nog niet gezegd.... hij kan het gezonden hebben.

FRANS. Ik weet dat hij het niet heeft gedaan. (*Zacht tot Wouter.*) Ik weet er niets van, maar ik heb er de overtuiging van en wij moeten er nu doorheen. (*Luid.*) Zoetjes aan winnen we toch. Ik hoor de luidruchtige stem van mijnheer van Toren. Weest nu allen zoo goed om mij een oogenblik alleen te laten. Papa, wil u in dien tijd per telegraaf bij uw vriend in Woerden informeeren, of

men Rozenberg daar gisteren ook heeft gezien? (*Satyriek.*) Zet u maar *den baron* — geen naam — in uw telegram, dat kan u minder compromiteeren. Wie weet of we geen rat in den val krijgen. (*Zij gaan.*) Welaan, hij kan alleen overwonnen worden door al ons geschut op eens op hem af te schieten.

VII.

FRANS, VAN TOREN, ROZENBERG.

VAN TOREN. Wel, Frans, hoe gaat het? (*tot Rozenberg.*) Baron, hij wordt je zwager, hij krijgt Louise.

ROZENB. Wel zoo, ik feliciteer u van harte. (*Hij wil Frans de hand geven.*)

FRANS. Eerst zaken afdoen.

ROZENB. Zaken afdoen, wat bedoelt u?

VAN TOREN. Frans, ben je gek geworden?

FRANS. Vertel mij eens kort en goed, mijnheer, wanneer is u van de Betuwe afgereisd?

ROZENB. Drôle de question, mon ami. Waarom wou je dat weten?

FRANS. Dat kan zeer nuttig zijn te weten, en natuurlijk zal u daar geen geheim van maken.

ROZENB. Zooals ik mijnheer van Toren al gezegd heb, van morgen per eersten trein.

FRANS. En weet u ook waar Dolen thans zit?

VAN TOREN. Wat wil hij toch? 't Is indiscreet.

ROZENB. Die heb ik op mijn buiten gelaten. Een aardige jongen! Hij heeft daar een plesier! En compleet amoureux van mijn kalkoenen. Maar u vraagt mij zooveel; mijnheer Smit, ik zal u ook eens wat vragen.

FRANS. Nu?

ROZENB. Ik wou mij zoo graag met uw vriend verzoenen, is die in stad?....

FRANS. Zelfs hier in huis, hij kan dadelijk komen. Hij niet alleen, meer vrienden zal u zien. (*Hij schelt.*) Van verzoening zal hier echter geen sprake zijn.

ROZENB. Er worden mij hier lagen gelegd. Vergun mij mijnheer van Toren, dat ik er mij niet aan onderwerp.

VAN TOREN. Wat beteekent dat allemaal?

FRANS. Niet anders, mijnheer van Toren, als dat u gereed is uw dochter aan een schelm te geven.

(*Rozenberg wil heengaan, maar loopt juffrouw Kolk tegemoet, die met gebiedenden vinger hem forceert te blijven.*)

VIII.

DE VORIGEN, WOUTER, SMIT, PIETER, JUFVR. KOLK.

ROZENB. (*terugdeinzende.*) God bewaar me, dat moet er nog bij komen!

FRANS. Luister, mijnheer van Toren. Hier staat mijn vader, die u sinds zoo vele jaren als uw vriend beschouwt, hier Wouter uw neef, die voor korten tijd nog uw oogappel was, hier Pieter Dolen, een jongen, die niet willens en wetens liegen kan, zelfs jufvrouw Kolk die u ook uw vertrouwen schenkt, wanneer die allen beweren, dat van Rozenberg een man is die uw achting niet verdient, zal u hen gelooven?

VAN TOREN. Neen, zeg ik je, neen. want het zijn zamenspanningen, anders niet.

ROZENB. Juist. Praatjes geven niets. Daar moet bewezen worden.

FRANS. (*zacht tot Smit*). Heeft u getelegrafeerd?

SMIT. Ja, maar nog geen antwoord.

WOUTER. (*tot v. Rozenb.*) Wie wegloopt bewijst genoeg.

VAN TOREN. Neen, dat bewijst niets, hij wil met zulke menschen niet te maken hebben. Hij is baron, hij heeft er gelijk in.

IX.

DE VORIGEN, LOUISE.

LOUISE. Mijnheer Smit, ik heb juist een telegram voor u ontvangen. (*Smit neemt haar aan.*) Papa! het eten is al lang gereed. Wanneer komt u dan toch?

FRANS. (*haar te gemoet gaande.*) Meisjelief, een oogenblik nog geduld, ik hoop dat we hier aan het nagerecht zijn. (*Tot Smit*). Papa, mag ik die telegram als je blijft? (*Hij kijkt haar in*). Mooi! Alles in orde. (*Tot Rozenberg*). Mijnheer de baron, onz eeuw is rijk aan uitvindingen. De telegraaf, de electro-magnetische telegraaf behoort daartoe.

ROZENB. Verbiage, wat gaat mij dat aan?

FRANS. Nog meer dan mij. U is heden van de Betuw vertrokken niet waar.... Dat heeft hij toch gezegd, niet waar, mijnheer Van Toren?

VAN TOREN. Ja wel, ja wel, maar wat zou dat?

FRANS. Volgens de telegram, door ons ontvangen, is mijnheer de baron heden morgen van Woerden vertrokken, welk stadje niet in de Betuw ligt.

VAN TOREN. Met die telegraven wordt geknoeid.

ROZENB. Neen, mijnheer van Toren, maar ik vraag iedereen, wat komt het er op aan? Dat kan men nauwelijks eene onwaarheid noemen 't was eene onjuistheid.

FRANS. Deze onjuistheid, die misschien toch iets betée-

kent als men hier een meisje heeft, die men verteld heeft door zaken in de Betuwe te zijn opgehouden, wint aan gewicht als men weet, dat de baron te Woerden een gansche familie onderhoudt.

VAN TOREN. Wie zegt....

ROZENB. Wel 't moge wat overdreven zijn, onwaar is het niet. Ja, die ongelukkige familie ondersteun ik met een paar mijner vrienden. Amalia zal de eerste zijn om mij vrij te spreken. Maar 't is ook zoo, ik had met mijne weldaden dadelijk moeten te koop loopen.

FRANS. Ik ga voort. Nog meer beteekenis mag men daar wellicht aan hechten, wanneer men beloofd heeft een som gelds dadelijk naar het adres alhier over te brengen voor Piet Dolen, zonder daaraan te voldoen.

SMIT. (*zacht tot Frans.*) Voorzichtig, ga toch niet te ver.

FRANS. Ik ben er zeker van, en wil het in vijftien minuten bewijzen.

ROZENB. En wat zou dat nu, als door deernis bewogen, ik de zwakheid heb gehad....

WOUTER. (*eensklaps met fiksche stem invallende.*) Die som ter hand te stellen aan een verkwistende boeleerster, en dat juist wanneer men den blik verlangend durft te richten naar eene fatsoenlijke vrouw! Dat is de waarheid.

ROZENB. Bewijzen! Bewijzen.

(*Frans wil naar voren komen, maar wordt door Louise tegengehouden.*)

LOUISE. Neen Frans, wees toch voorzichtig!

FRANS. Er is hier iemand in ons midden, die meer bewijzen kan dan u lief is, mijnheer Rozenberg!

(*Frans kijkt Smit aan, waarop Rozenberg Smit ook met groote oogen aanstaart.*)

WOUTER. Welnu, mijnheer Smit? Le couronnement de l'édifice. Nu is het uw beurt.

(Smit wordt verlegen en kijkt telkens Rozenberg aan. Een oogenblik stilte en spanning.)

WOUTER. Komaan, mijnheer Smit. Geen menschenvrees!
(Stilte en groote spanning.)

VAN TOREN. Zie je wel. Daar staan ze nu.

SMIT. Ik kan.... ik kan niet spreken.... Hij kijkt me zoo aan. Hij bi-bi-bialogeert me....

WOUTER, *(zich voor Smit plaatsende en hem met beide handen zoodanig aangrijpende dat Rozenberg hem niet meer kan aanzien.)* Maar één vraag, mijnheer, wil je mij de papieren afstaan, die je over die zaak bezit?

SMIT, *(haastig een pakket brieven overreikende)*. Niets niets liever, dan ben ik ze kwijt. Ze zijn mij door een vriend, kort voor zijn sterven overhandigd. Ze hebben me al lang genoeg op het hart gebrand.

ROZENB. Wat zouden hier papieren? Wat heeft hij? Over die oude geschiedenis, toen ik overhoop gestoken heb, die mij in den weg stond in mijn jeugdige liefde! O! mijnheer Wouter van Toren, ik zou in staat zijn, dit weer te doen. Maar 't is waar, je bent te laf om te vechten, omdat je weet, dat niemand, niemand het met de wapens uithouden kan tegen mij.

WOUTER. En hij voelt niet eens hoezeer hij zich zelt in het aangezicht slaat! Wie een ieder maar beleedigt en klaar is te vechten met de voorwetenschap dat aan hem de overwinning blijft, wat is hij beter dan een doortrapte fielt en moordenaar?

ROZENB. *(opstuivende)*. Mijnheer....

SMIT. Maar mijnheeren, hoewel ik die geschiedenis ken, heb ik daar niets van op schrift.

ROZENB. Ha zoo, en waarvan dan wel?

SMIT. Van zijn directeurschap van het weduwenfonds.

(*Rozenberg ontstelt.*)

Ja, mijnheeren, thans kan ik weder spreken. Van Rozenberg heeft zijn ontslag moeten nemen, omdat hij onder het masker van vroomheid, weduwen en wezen bestolen heeft. Mijn overleden vriend was zijn mededirecteur en heeft zich half moeten ruineeren om....

ROZENB. (*brutaal.*) Geen praatjes, bewijzen.

VAN TOREN. Juist, bewijzen!

SMIT. Die heeft de heer Wouter van Toren reeds in handen.

PIET. Hoe kan je nog om bewijzen vragen? Is het jou schuld niet dat ik Wouter belasterd heb? Heb je me niet driehonderd gulden ontstolen? Ben je niet een slechte baron!

VAN TOREN. Kwade jongen, begin jij ook al?

FRANS (*tegen Louise*). Kwade jongen? Wat dat blaadje in eens omgekeerd is.

WOUTER. De toestand wordt pijnlijk. Mijnheer Van Rozenberg, vertrek en betreedt nimmermeer dit huis!

ROZENB. Neen, neen, ik zal volhouden,

(*Allen staan in afwachting. Pauze.*)

VAN TOREN. Hij blijft, de baron blijft. Dat's een neus hé, dat hadt je niet gedacht?

FRANS. Zooveel onbeschaamdheid had ik werkelijk niet verwacht.

ROZENB. Ik ben geen rekenschap verschuldigd dan aan mijnheer van Toren en die zal het van mij niet vergen.

WOUTER. Neen, die heeft den moed niet het van den

baron te vergen, al hangt er ook het lot van zijn eigen dochter aan.

VAN TOREN, Wat zeg je, geen moed? Ik geen moed? Dat laat ik me niet zeggen. Baron, nu vraag ik je rekenschap.

FRANS (*tegen Wouter*). Die treft doel.

ROZENB. (*na korte aarzeling*). Mijnheer Van Toren, ik versmaad de hand uwer dochter.

(*Algemeene kreet van blijdschap.*)

ROZENB. (*tegen Wouter*) Op jou zal ik me wreken, want jij bent oorzaak van alles, schoon je me zelf niet hebt kunnen overwinnen.

FRANS. En toch had ik het niet zonder hem kunnen doen.

WOUTER (*tegen Frans*). Geen verdere praatjes met zoo iemand. (*Hij gaat nog niet. Wouter stampvoet. Vertrek, zeg ik je, nu van hier en zoo spoedig mogelijk het land uit. Vertrek!*)

(*Rozenberg blijft. Korte pauze.*)

FRANS. Kan je hier dat pak niet eens openen.

ROZENB. (*Frans woedend aanziende.*) Vervloekt! (*Hij wil heengaan.*)

PIET (*hem in den weg tredende*). Zoo niet! Eerst mijn geld!

WOUTER. Laat hem gaan, dat zal zich vinden.

(*Rozenberg haastig af.*)

FRANS. De lucht is gezuiverd. 't Ruikt hier zoo adelijk niet meer.

VAN TOREN. Hij loopt waarachtig weg! (*Hij vliegt naar de deur.*) Bedrieger! Ellendeling!

WOUTER. Bedaar toch, oom!

VAN TOREN. En zich baron te noemen, dat's het ergste.

WOUTER. Erger vond ik dat hij zich dorst uit te geven voor een man van eer.

SMIT (*tegen Van Toren*). Wees nog maar tevreden; bedenk als het eens tot een huwelijk gekomen was. Laat ons niet meer aan den schobbejak denken en vrolijk uw jaarfeest vieren en dat van de verloving van mijn zoon met uwe Louise.

PIET. Groote hemel, wat hoor ik!

WOUTER (*gaat naar Piet*). Bedaard, jongen, bedaard.

PIET. O, wat ben ik ongelukkig! o Frans, en mij niets, niets daarvan te zeggen! (*Hij valt wanhopig op een stoel neer.*)

WOUTER. Arme jongen!

FRANS. Nu, nu, dat komt terecht.

VAN TOREN. Ja, mijnheeren, en nu heb ik nog een verrassing, nog een ander engagement.

SMIT. Wel?

VAN TOREN. Ik heb het gezelschap mee te deelen dat mejufvrouw Everdina Emerentia Kolk mij heden het jawoord heeft gegeven (*lachend tegen Smit, die wat verbaasd staat te kijken*). Ja, jufvrouw Kolk, mijn huishoudster. Heb ik het je afgesnoept, vrindje?

SMIT (*ter zijde*). Met recht.... wie had dat gedacht! Frans had al weer gelijk!

JUFVR. KOLK (*ter zijde*). Had *hij* zin in me!.... Hemelsche goedheid, had ik dat eerder geweten!

FRANS (*tegen Smit*). Papa, nu een man als van Toren zijn derde vrouw krijgt, hoeft u niet te wanhopen.

VAN TOREN. Ja, mijn vrouw zaliger heeft me haar al op haar sterfbed....

SMIT. Aanbevolen, niet waar? Ja, dat hebben alle doode vrouwen gedaan, als je de weeuwenaars hoort. Toch heb je wel wat lang gewacht, oude heer.

LOUISE (*tegen Frans*). O Frans, nu jufvrouw Kolk in ons huis verduurzaamd wordt, ben ik dubbel blij dat je me er uithaalt. (*Met gevoel*) Och, daar komt Amalia.

X.

DE VORIGEN, AMALIA.

AMALIA. Maar komt het gezelschap dan nooit! Al het eten wordt.... Waar is van Rozenberg?

WOUTER. Lieve nicht, er heeft hier een groot onweer plaats gehad, maar de lucht is gezuiverd.

AMALIA. Maar.... ik begrijp nog niet....

VAN TOREN. En nu aan tafel, vrienden!

WOUTER (*tegen Amalia*). 't Is een heel ding voor je, Amalia. Kom, geef mij den arm. Laat ik u naar den disch geleiden.

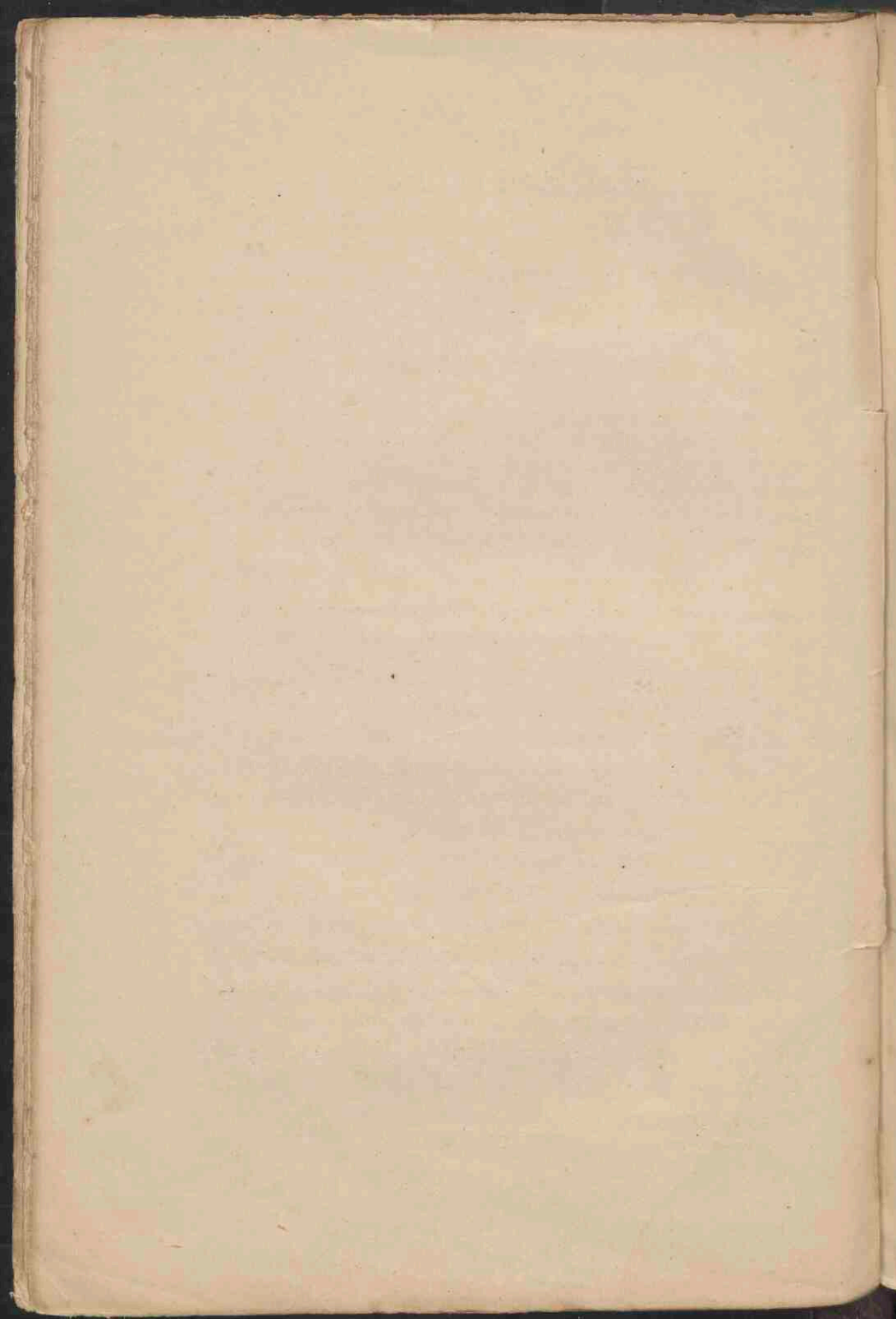
(*Men verwijdert zich, maar zoo, dat Wouter en Amalia wat achterblijven. Frans en Louise blijven alleen nog op den voorgrond.*)

LOUISE. Kijk, als ze daar zoo wegloopen, zou men toch zeggen: juist een paar voor elkander.

FRANS. Nu wij dien baron nog ter elfder ure kwijt zijn geraakt, zie ik den tijd nog komen, dat ze werkelijk met hem wegloopen zal in meer dan ééne beteekenis.

LOUISE. Ja, net als jij nu met mij, niet waar?

FRANS. Snoes! (*Hij geeft haar een ferme kus, terwijl het scherm valt.*)

Bij A. RÖSSING te Amsterdam ziet het licht:

HERODES,

HISTORISCH DRAMA IN VIER BEDRIJVEN MET
EEN VOOR- EN NASPEL.

door D. M. M A A L D R I N K.

Prijs: ingen. f1.40; geb. f1.90.

.....Het drama van den heer Maaldrink geeft personen, meer werkelijk dan de alledaagsche figuren waaraan het tooneel ons gewent, met groote hartstochten en in vormen daarin geëvenredigd; het doet ons de kleinheid van ons heden vergeten; het ontrukkt ons aan de platheid der door de platheid alleen waargenomen werkelijkheid en werpt over het woelen en wrijten der hartstochten, der meest onedele, der meest lage zelfs, een doorzichtigen maar toch alle hoeken en bochten verfijnenden sluier van het ideale, van de poëzij.

Zeker, ik ben niet blind voor de gebrekkige techniek, waarvan ieder tooneel bijna van het drama Herodes blijk geeft, maar ik waag toch te beweren, dat de fijne characterschildering, de krachtige uitdrukking van den zuiver menschelijken hartstocht al de gebreken der tooneelhandeling in de schaduw stellen.....

Nederland, 1e afl. '86. — S(CHIMMEL).

.....Er treden in dit stuk geen hedendaagsche heertjes en dametjes op, wien water en melk in plaats van bloed door de fijne adertjes schijnt te sluipen, wier liefde zich in een maanziéken oogopslag, wier haat zich in een fletsen grimlach uit; — de schrijver heeft hier te doen met Oostersch bloed, bij liefdevuur als gloeiende lava bruisend door het hart, en bij het toornen de voorhoofdsaderen tot berstens toe doende zwellen! Zij kunnen haten die Oosterlingen.....

Nu zou ik gevoeglijk zoo kunnen voortgaan en op dezelfde wijze u aantoonen hoe ook gevoel en verbeelding dezen dichter in rijke mate zijn toebedeeld. Doch lees het stuk zelf, en gij zult de bewijzen daarvan op bijna elke bladzij kunnen vinden. Menschen van vleesch en been treden hier op, geen werktuigelijk beweegbare ledepoppen.....

De Lantaarn, 1885. No. 20. — G. WAALNER.

Uitgave van A. RÖSSING:

HAMLET,

Treurspel van W. SHAKESPEARE.

Vertaling van Dr. L. A. J. BURGERSDIJK.

Opgedragen aan den Heer A. C. Wertheim.

2^e druk. — Prijs f 1. —

„s Heeren BURGERSDIJK'S vertolking van dit treurspel der treurspelen moet een hoogen rang toegekend worden onder de bestaande overzettingen.”

Prov. Gron. Courant, 14 Februari 1882.

„Wanneer de lezer BURGERSDIJK'S vertaling van het beroemde „to be, or not to be” met den Engelschen tekst wil vergelijken, zal hij ongetwijfeld meer stof tot bewondering dan tot critiek vinden.”

A. C. LOFFELT,

De Nederlandsche Spectator, 1882 No. 12.

„De heer BURGERSDIJK ondernam een reuzenwerk, waarmede hij onze letterkunde en ons tooneel een grooten dienst bewijst; overtreffen de deugden de gebreken van zijn werk, dan rekenen wij ons verplicht hem te steunen bij den arbeid door te eeren wat hij deed.

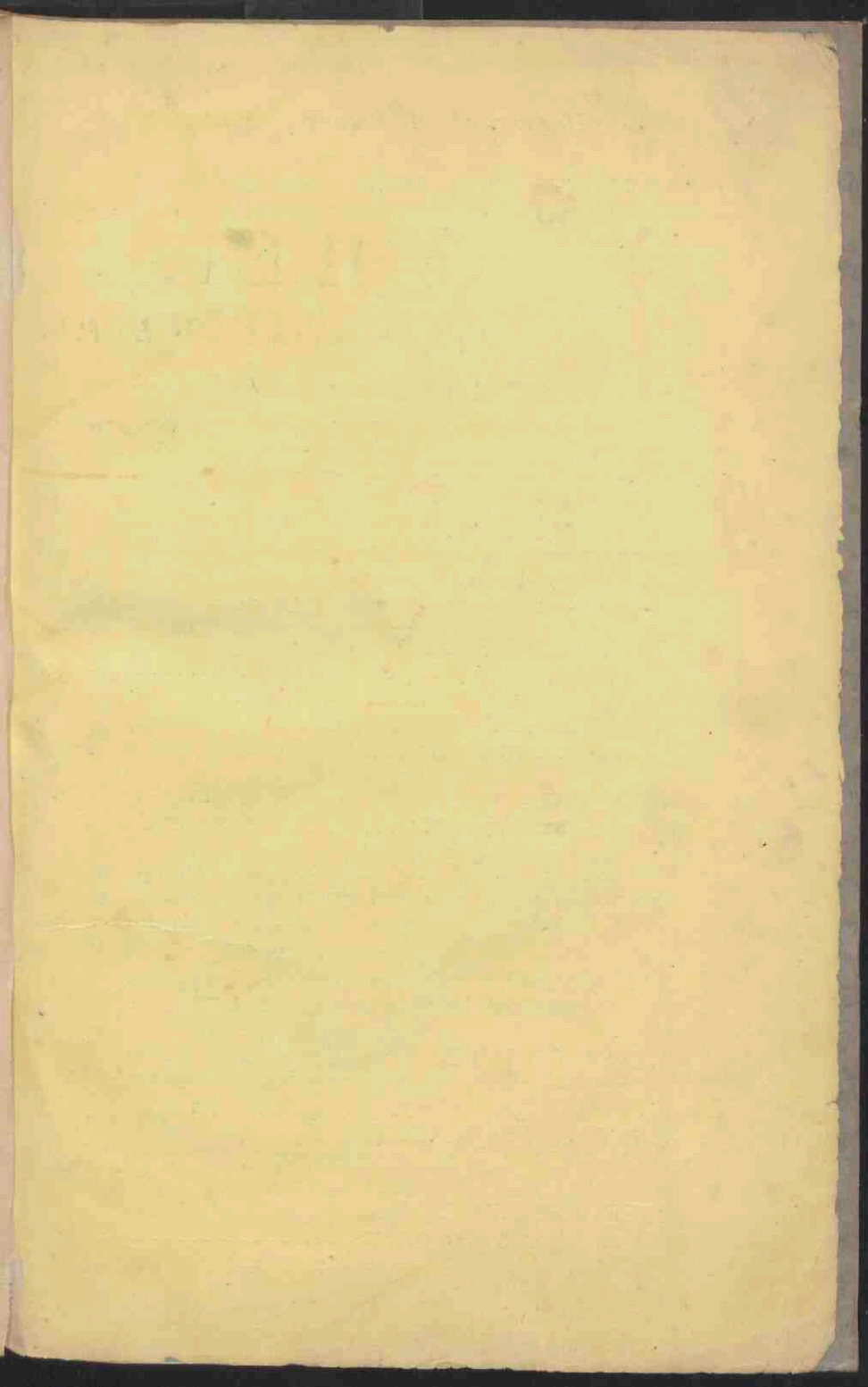
Nieuwe Rotterdamsche Courant, 9 Februari 1882.

„De bewerking is uitmuntend voor het tooneel geschikt.”

Portefeuille, 1882. No. 44.

„Dr. BURGERSDIJK heeft met zijn werk het vaderlandsch tooneel een dienst bewezen.”

Het Tooneel, 1882. No. 7.

Uitgaven van A. Rössing te Amsterdam:

- AUTODAFÉ (EEN), Blijspel in een bedrijf naar het Fransch van JEAN DE NITHY door AMRÖD f —.40.
2 Heeren, 2 Dames.
- BRUILOFT VAN KLORIS EN ROOSJE (DE), zooals die thans gespeeld wordt. In geill. omslag naar een teekening van C. TROOST (2e duizend) „ —.20.
4 Heeren, 4 Dames.
- CRITIEK GEVAL (EEN), Blijspel in een bedrijf, naar het Fransch van LABICHE en CHOLAR, door Dr. J. DE JONG..... „ —.50.
4 Heeren, 2 Dames.
- DINGEN DIE BLOED EISCHEN, Blijspel in 2 bedrijven door CLAUDIUS..... „ —.75.
4 Heeren, 2 Dames.
- DOKTERES EN MODEMAKER, Blijspel in een bedrijf naar het Fransch van BERR DE TURIQUE door Dr. J. DE JONG..... „ —.40.
1 Heer, 1 Dame.
- GEVAARLIJK SPEL, Drama in 4 bedrijven en een voorspel van H. TH. BOELEN..... „ —.75.
8 Heeren, 3 Dames.
- GEWETENSAAK (EEN), Comedie in een acte van OCTAVE FEUILLET, door Dr. J. DE JONG. „ —.40.
3 Heeren, 1 Dame.
- HUWELIJKSGELUK, Blijspel in een bedrijf door L. SIMONS MZ..... „ —.50.
3 Heeren, 1 Dame.
- Desnoods kan 1 heerenrol achterwege blijven.
- MOORD IN DE PLANTAGE (DE), Blijspel in een bedrijf bewerkt naar het Fransch v. LABICHE „ —.60.
4 Heeren, 1 Dame.
- JAN MASSEUR, Oorspronkelijk Tooneelspel in vijf bedrijven door D. M. MAALDRINK..... „ 1 —.
18 Heeren, 7 Dames.
- KERSTBOOM (DE), Dramatische schets in een bedrijf door J. E. SLINGERVOET RAMONDT. „ —.40.
3 Heeren, 2 Dames, 2 kinderen.
- LENTE'S EERSTELINGEN, Tooneelepel in een bedrijf door J. E. SLINGERVOET RAMONDT.. „ —.60.
1 Heer, 3 Dames.
- LIEF WEEUWTJE (EEN), Blijspel in 3 bedrijven door N. FREDERIKS..... „ 1 —.
5 Heeren, 4 Dames.

